

4. Specifická studie - Náhlov

Obsah

1. Cíle, východiska a metody realizace specifické části situační analýzy Ralsko	2
2. Popis a vyhodnocení socioekonomické situace domácností v lokalitě Náhlov	3
2.1. Fyzická deskripce lokality	3
2.1.1. Počet domů/bytů, obsazenost	3
2.1.2. Vlastnictví bytového fondu v lokalitě	4
2.1.3. Zkušenosti s hlavními pronajimateli bytů v lokalitě	4
2.1.4. Velikost bytů, vybavenost bytů	7
2.1.5. Energie, služby, odpojení a černé odběry	7
2.1.6. Spokojenost obyvatel s dopravní obslužností, dosahem občanské vybavenosti	7
2.2. Velikost a struktura domácností	10
2.2.1. Počet nezletilých dětí, docházka do školních a předškolních zařízení	10
2.2.2. Neúplné rodiny	11
2.2.3. Vícegenerační domácnosti	11
2.2.4. Osoby na mateřské/rodičovské dovolené	11
2.2.5. Starobní / invalidní důchodci	11
2.3. Postavení domácností v lokalitě	11
2.3.1. Vztahové a solidární sítě v lokalitě	11
2.3.2. Statusové rozvrstvení domácností	12
2.3.3. Příčiny spolupráce	12
2.4. Ekonomická aktivita členů domácnosti	12
2.4.1. Zaměstnané osoby	12
2.4.2. Ekonomicky neaktivní osoby	13
2.5. Aktuální ekonomická situace	13
2.5.1. Struktura příjmů domácnosti	13
2.5.2. Schopnost vyjít se současnými příjmy	14
2.6. Zadluženost domácností	14
2.7. Rodiny ve vlastním bydlení	15
2.7.1. Struktura plateb ve vztahu k bydlení: energie, služby, fondy oprav	15
2.7.2. Migrační historie, vazby k lokalitě	15
2.7.3. Komunitní vazby, domovní orgány	16
2.7.4. Hrozby	16
2.7.5. Pocit spokojenosti	17
2.7.6. Sousedské vztahy	17
2.7.7. Migrační tendence, plány do budoucna ve vztahu k bydlení	18
2.8. Rodiny v nájemním bydlení	19
2.8.1. Pronajímatel	19
2.8.1.1. Nájemníci v bytech pronajímatele Římsy	19
2.8.1.1.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie	19
2.8.1.2. Nájemníci v bytech pronajímatele Materny (dům č.p. 124)	20
2.8.1.2.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie	20
2.8.1.3. Nájemníci v bytech třetích osob	21
2.8.1.3.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie	21
2.8.1.3.2. Spokojenost s bydlením a budoucí plány obyvatel nájemních bytů	22
2.9. Migrační historie a tendence	23
2.10. Shrnutí plánů domácností ve vztahu k bydlení	24
3. Zmapování motivací a plánů soukromých pronajímatelů týkajících se pronajímání bytů v Náhlově	25
4. Hlavní charakteristiky, potřeby a problémy rodin v lokalitě Náhlov	31

5.	Popis možností komunitního rozvoje lokality	33
5.1.	Šance na založení domovních orgánů	33
5.2.	Šance na ustavení společenství vlastníků v lokalitě	33
5.3.	Možnosti participace obyvatel na rozvoji lokality	34
5.4.	Bariéry rozvoje lokality	34
6.	Přílohy specifické studie	35
6.1.	Scénář rozhovoru s obyvateli SVL	35
6.2.	Popis jednotlivých domácností	37

1. Cíle, východiska a metody realizace specifické části situační analýzy Ralsko

Dle zadání bylo cílem specifické části situační analýzy zmapovat sociální a bytovou situaci v lokalitě Náhlov, migrační tendence jejích obyvatel, plány a motivace pronajímatelů bytového fondu v lokalitě a možnosti komunitního rozvoje lokality.

S tímto cílem bylo v lokalitě Náhlov realizováno v měsících květen – srpen 2013 terénní šetření, zahrnující 19 hloubkových rozhovorů s obyvateli lokality Náhlov, zúčastněné pozorování v lokalitě, rozhovory s pronajímateli a se zástupci institucionální sféry (starosta města Ralsko, místostarosta Ralska, pracovnice evidence obyvatel města Ralsko, starosta města Osečná, zástupce ředitele a asistentka ZŠ Osečná, sociální pracovnice města Mimoň, pracovník OOP PCŘ Mimoň, terénní sociální pracovnice města Ralsko, pracovníci Oblastní Charity Most realizující v místě službu NZDM, pracovníci o.s. Lampa) a v menší míře také zpracování písemných dokumentů z veřejně dostupných i z jiných zdrojů (diplomová práce Mgr. Jany Hauzerové věnovaná NZDM v Náhlově, výpis z katastru nemovitostí, komunitní plán města Ralsko, analýza přihlášky města Ralsko ke spolupráci s ASZ a pracovní verze vznikajícího strategického plánu města Ralsko).

Rozhovory s obyvateli lokality byly realizovány podle písemného scénáře vytvořeného na základě otázek ze standardizovaného dotazníku od zadavatele výzkumu a tematických okruhů obsažených v zadání specifické studie. Jeho obsahem jsou nejen faktické informace o vybavení domácnosti, počtu členů domácnosti, jejich příjmech, výdajích, zadluženosti, vzdělání a ekonomické aktivitě jejích jednotlivých členů, ale také otázky na spokojenost se životem v lokalitě, kvalitu vztahů mezi obyvateli, budoucí plány a v neposlední řadě pak konkrétní návrhy obyvatel lokality na zlepšení současné situace.

Během šetření byl tazatelem veden terénní deník, ke každému respondentovi byl pořízen stručný zápis o průběhu rozhovoru, heslovitě byl zaznamenán věcný obsah rozhovoru a významné citace reprezentující a dokládající postoje respondentů. Citace z rozhovorů s obyvateli lokality jsou psány kurzívou.

Scénář rozhovorů s obyvateli lokality je součástí příloh specifické části situační analýzy, stejně tak jako stručná charakteristika navštívených domácností v anonymizované formě.

Z rozhovorů s institucemi byl pořízen stručný zápis, citace z rozhovorů s institucionálními představiteli jsou součástí specifické části analýzy a jsou psány kurzívou.

Rozhovor s majoritním soukromým vlastníkem objektů a pozemků v lokalitě (a jedním z pronajímatelů bytového fondu v lokalitě) byl veden na základě předem sestaveného scénáře. Záznam odpovědí respondenta je v této struktuře přepsán a je také součástí specifické studie.

2. Popis a vyhodnocení socioekonomické situace domácností v lokalitě Náhlov

Podkladem této části specifické studie bylo provedení terénního šetření v 16 domácnostech obyvatel lokality Náhlov v tomto zastoupení:

- 2 rozhovory s nájemníky v bytech pronajímatele p. Římsy (pronajímatel Ing. Římsa vlastní v lokalitě celkem 8 bytů, ale pouze 2 z nich byly v době realizace šetření obydleny nájemníky, ostatní byty byly prázdné s tím, že majitel deklaroval záměr provést v těchto bytech rekonstrukci).
- 4 rozhovory v bytech pronajímatele p. Materny (z celkem 6 bytů vlastněných tímto majitelem v lokalitě)
- 7 rozhovorů s vlastníky bytů, kteří sami tyto byty obývají (z celkem 12 bytů obývaných v režimu osobního vlastnictví v této lokalitě) – do této skupiny byla dále zahrnuta i domácnost bývalé manželky p. Materny (započítána mezi respondenty v bytech pronajímatele Materny)
- 3 rozhovory s nájemci bytů, vlastněných „třetí osobou“ (z celkem 5 bytů v lokalitě, z nichž 2 vlastníci bytů v lokalitě sami bydlí a 3 nikoli)

Z aktuálního celkového počtu 24 domácností v lokalitě bylo terénní šetření provedeno přímo v 16 z nich. Dále byly realizovány 3 hloubkové rozhovory s dalšími členy téže domácnosti (započítáno do počtu realizovaných rozhovorů, nikoli domácností). V ostatních domácnostech nebyli respondenti k hloubkovému rozhovoru opakovaně zastíženi (domácnosti dvou osaměle žijících starobních důchodců a jedna domácnost zaměstnaných manželů s dvěma dětmi), vytrvale oddalovali vyhovět žádosti o poskytnutí rozhovoru (4 domácnosti) nebo rozhovor přímo odmítli (1 domácnost). V těchto domácnostech byla získána pouze základní data o počtu členů, věkové struktuře, zaměstnanosti a vlastnictví bytu. Doplňkové informace o těchto respondentech byly však vzhledem k příbuzenské provázanosti obyvatel lokality následně získány od jejich sousedů.

Jedna domácnost obývá služební byt v nebytovém objektu vlastněném p. Římsou, jedná se o občany ukrajinské státní příslušnosti, zaměstnané p. Římsou jako správci objektu (zčásti využíváno k provozu NZDM a zčásti slouží jako skladové prostory) a tato domácnost tedy nebyla započítána mezi obyvatele bytovek.

Podářilo se tak alespoň základně zmapovat všechny aktuální obyvatele této sociálně vyloučené lokality.

2.1. Fyzická deskripce lokality

2.1.1. Počet domů/bytů, obsazenost

V lokalitě se nachází celkem 6 „bytovek“ – menších bytových domů, přičemž ve čtyřech z těchto domů je šest bytových jednotek a ve dvou dalších jsou čtyři bytové jednotky. Celkem se tedy v lokalitě nachází 32 bytových jednotek.

Terénní šetření ukázalo, že z celkového počtu 32 bytů je v lokalitě v tuto chvíli obydleno pouze 24 – v domě č.p. 127, vlastněném majoritně panem Římsou, je obýván pouze jeden byt ze šesti bytů celkem, v dalších dvou domech je vždy jeden prázdný byt (oba ve vlastnictví p. Římsy). Dále v domě č.p. 126, vlastněném společenstvím vlastníků, je jeden byt dlouhodobě neobdlen.

V katastru nemovitostí bylo zjištěno, že minimálně 5 bytů ve vlastnictví jejich obyvatel je zatíženo exekucemi a stejně tak i celý dům ve vlastnictví pronajímatele p. Materny (6 bytových jednotek). Tyto skutečnosti však nebyly v rozhovorech respondenty zmiňovány a nebyly proto ani tazatelem

výzkumu v rámci rozhovorů tematizovány.

2.1.2. Vlastnictví bytového fondu v lokalitě

Vlastnictví domů/ bytů v lokalitě je tedy celkem komplikované a jeho struktura je následující:

- 8 bytů ve vlastnictví Ing. Vladimíra Římsy, CSc. (2 byty aktuálně pronajímány, 6 bytů prázdných) – majoritní vlastnictví domu č.p.127
- 6 bytů ve vlastnictví pana Jiřího Materny (všechny byty v domě č.p.124 – dům je zatížen exekucí)
- 12 bytů v soukromém vlastnictví přímo obyvatel lokality (5 z nich zatíženo exekucemi)
- 5 bytů ve vlastnictví soukromých osob, z nichž 2 žijí v lokalitě v jiném bytě a 3 nikoli a byty dále pronajímají (v této studii nazývány „třetími osobami“)
- 1 byt ve vlastnictví osoby, která je dlouhodobě „nedohledatelná“ (v domě majoritně vlastněném p. Římsou)

První z domů v první řadě (z pohledu od hlavní silnice) vpravo (č.p. 127) je ve většinovém vlastnictví Ing. Římsy (který je v tomto domě majitelem 5 bytů ze 6 bytů celkem), vlastník posledního bytu (dle katastru nemovitostí zatíženého exekucí) je podle vyjádření pana Římsy dlouhodobě nedohledatelný, přičemž probíhající dědické řízení znemožňuje výkon exekuce a tím odkup celého domu panem Římsou v dražbě.

Druhý dům v první řadě uprostřed (č.p.125) o 6 bytových jednotkách je dle katastru nemovitostí i dle terénního šetření zčásti obýván přímo vlastníky bytů (4 bytové jednotky), ve dvou bytech bydlí lidé v pronájmu (1 byt je ve vlastnictví 3. osoby, 1 ve vlastnictví Dražebního servisu s.r.o.).

Třetí dům v první řadě vlevo (č.p. 124) o 6 bytových jednotkách je ve vlastnictví pana Materny. V pěti bytech žijí obyvatelé v nájemním vztahu, v posledním bytě žije někdejší manželka pana Materny, přičemž majetkové vyrovnání není v rámci rozvodového řízení dořešeno. Celý dům je dle katastru nemovitostí zatížen exekucí.

Čtvrtý dům v druhé řadě vpravo (č.p. 126) o 6 bytových jednotkách je většinově obýván přímo vlastníky bytových jednotek (4 byty), jeden byt v osobním vlastnictví je dlouhodobě neobydlen (majitelka bytu žije mimo lokalitu), jeden byt je obýván nájemníky. Podle katastru nemovitostí jsou tři z těchto bytů zatíženy exekucí (2 aktuálně obydlené a 1 neobydlený).

Pátý dům v druhé řadě uprostřed (č.p. 122) má toliko 4 bytové jednotky. Jeden byt ve vlastnictví p. Římsy je neobsazen, jeden byt je ve vlastnictví obyvatel lokality, kteří jej dále pronajímají nájemníkům a další 2 byty jsou obydleny samotnými vlastníky bytů. Podle katastru nemovitostí jsou však oba tyto byty zatíženy exekucí.

Šestý dům v druhé řadě vlevo (č.p.123) má také pouze 4 bytové jednotky. Dva z těchto bytů jsou ve vlastnictví p. Římsy, přičemž jeden z nich je obydlen a druhý je dlouhodobě prázdný a podle terénního šetření hygienicky závadný (údajně do bytu prosakuje kanalizace). Jeden byt je obýván přímo vlastníky bytu a v jednom žijí obyvatelé v pronájmu, přičemž byt je ve vlastnictví jiných obyvatel lokality a podle terénního šetření by jej pravděpodobně také mohl odkoupit p. Římsa.

2.1.3. Zkušenosti s hlavními pronajimateli bytů v lokalitě

Okolo pana Ing. Vladimíra Římsy, CSc., jako jednoho z vlastníka bytů v lokalitě, především však majitele množství dalších nemovitostí (objekt někdejší školky v lokalitě č.p. 128 a někdejší jídelny původně v majetku firmy LIBEX s.r.o., jejíž je Římsa většinovým vlastníkem) a pozemků (lesy, louky a pastviny) v katastru osady Náhlov a především zemědělského podnikatele (kravín na kopci nad osadou Náhlov), se až do setkání s ním vznášela takřka aureola nedotknutelnosti. Z rozhovorů s obyvateli lokality vyplývalo, že z něj mají respekt až obavu a nechtějí o vztazích s ním otevřeně hovořit, případně odpovídali vyhýbavě a neurčitě.

Cituji z rozhovorů s obyvateli Náhlova:

„Otec i bratr si přivydělávají u Římsy, pár stovek za měsíc, ale to tam nepište.“ (nájemkyně bytu p. Římsy).

„Jedné rodině teď hrozně zdvihl nájem, ale jinak se postaral, když byl problém, třeba s odpadem. Tu rodinu asi přestěhuje do jiného bytu tady v Náhlově, aby mohl bytovku opravit.“ (obyvatelka vlastního bytu v domě č.p.122)

„Lidi se ho bojí, že je právník, aby se to nezvrtlo.“ (majitelka vlastního bytu v domě č.p. 122)

„Římsa prý chce bytovku opravit, aby k něčemu vypadala. Jinak o tom nic víc nevím – nejsem s ním ve styku.“ (nájemkyně bytu jiného majitele v domě č.p. 122)

Stejně tak ohledně domnělých plánů tohoto vlastníka bytů kolují mezi obyvateli lokality různé legendy:

„Slyšela jsem, že z bytu chce udělat kancl, prý taky potřebuje traktoristu – ten dostane práci i s bytem. Ti důchodci, co pro něj dělají, těm je už 70 let, ti už dlouho nebudou moct pracovat.“ (majitelka vlastního bytu v domě č.p. 122)

„Máme tady s ním špatné zkušenosti, chová se nadřazeně, je arogantní. Chce odsud lidi vyštvat. Vlastní tady u nás v domě 2 byty 2 roky a je to spíše ke škodě. Nemá zájem nechat ve spodním bytě opravit pořádně odpad – odborně. Nevadí mu, že tam nemá nájemníky, že ostatní trpí smradem, že je tam plíseň. S ním by se mělo víc jednat, na něj tlačit, aby nechal kanalizaci pořádně opravit. Lidi mu ty byty prodávají za hubičku. Potřebuje pracanty do lesa, do kravína, když se tam krávy telí.“ (majitelka vlastního bytu v domě č.p. 123)

„Prý chce odsud dostat všechny cigány pryč a dát sem Ukrajince.“ (obyvatelka domu č.p. 124)

„Římsa to tady chce vyčistit, aby tu byl klid“ (obyvatel domu č.p. 126)

„Římsa tu koupil byty a napálil lidem nájem tak, že to nebyli schopni platit. Bytovka č. 127 je od zimy prázdná, bydlí tam už jen 1 rodina, prý jsou i bez vody. 2 rodiny se odstěhovaly z Náhlova na Ploužnici, ale jezdí sem za dětmi. Jedni prý odešli do Mladé Boleslavi. 1 rodina se přestěhovala do této bytovky dolů – byl tu volný byt.“(obyvatelka domu č.p. 124)

„Slyšel, že Římsa chce na kopcích udělat obory a pěstovat zubry. A tady z toho udělat ubytovnu pro ty zaměstnance – Ukrajince.“ (obyvatel domu č. p. 126)

Institucionální aktéři naopak hodnotí osobu p. Římsy převážně s empatií pro jeho podnikatelské cíle:

„Někteří lidi tam na něj nadávají, jiní ho brání, spíš podle situace, jestli od něj něco potřebují, nebo ne - jednou je gauner a podruhé svatej... Plánuje tady z toho mít ubytovnu pro lovce a pro svoje zaměstnance na polnostech a statcích. Byl by asi nejraději, kdyby se to tu celé vystěhovalo a zůstalo to celé jemu.“ (místostarosta Ralska)

Vyjadřují pochopení pro jeho pragmaticky podnikatelský přístup a nepodezírají jej ani z neetického chování vůči nájemníkům:

„*To nájemné nemusí být nutně přemrštěné - musí se taky zohlednit počet osob žijících v bytě.*“ (místostarosta Ralska)

„*O p. Římsovi, majiteli zemědělského družstva se říká, že byty skupuje se záměrem pronajímat je lidem více na úrovni a méně sociálně slabým.*“ (OOP PČR Mimoň)

Starosta Ralska jej v rozhovoru s námi hodnotí jako vyloženě pozitivního aktéra a vůdčí postavu v lokalitě:

„*Pan Římsa – on je CSc., Ing., má x titulů před i za jménem - tu vlastní skoro všechny pozemky a několik bytů. Občas zmizí do Afriky, střelit nějakého lva (smích). Je dobré, že tam je někdo, kdo to tam vede. Drží sociální úroveň a pracovní kázeň těch lidí.*“ (starosta Ralska)

Přemrštěnost ceny nájemného starosta objasňuje obdobnou rétorikou, jako místostarosta – odkazem na svobodu podnikání:

„*To víte, podnikatel je to, může si stanovit smluvní nájem. Pronajímá taky prostory pro NZDM, ne zrovna levně.*“ (starosta Ralska)

Otevřeně také jako jediný popisuje praxi, o které sám pan Římsa ani nikdo z respondentů v lokalitě přímo hovořit nechtěl:

„*Vypíše těm lidem nájem, ale nevybírá to od nich – odpracují si to u něj, dohlíží na ně, něco jim dá na ruku.*“ (starosta Ralska)

Druhý většinový pronajímatel pan Jiří Materna byl v rozhovorech s obyvateli lokality spíše častován za svoji liknavost k opravám domu a za nezájem o nájemníky jako takové. Podle obyvatel lokality bydlí pan Materna v Mimoně, na Náhlově se neobjevuje, nájemníci mu vozí platby za nájem přímo do Mimoně:

„*Materna se tady neobjevuje a ví proč.*“ (nájemce v Maternově domě).

„*Majitel jenom bere prachy a nedělá tu nic.*“ (jiný obyvatel Maternova domu)

„*Majitel tady dřív bydlel, teď bydlí v Mimoně. Sem nepřijede – když se něco zničí, lidi si to opravují na vlastní náklady, majitel jim opravy neproplácí.*“ (obyvatelka Maternova bytu)

„*Nic v bytě neopravoval, pouze shrábl nájem, nestaral se ani o pozemek kolem domu, řekl – si to posekejte.*“ (původně nájemkyně Maternova bytu, nyní nájemkyně jiného bytu v lokalitě)

Pracovnice sociálního odboru města Mimoně se o něm vyjádřily následujícím způsobem:

„*Materna je Mimoňák a je to sám klient.*“

Podle paní Maternové – spolumajitelky domu v nevyřešeném majetkovém vyrovnání po rozvodu - je stav domu na „mrtvém bodě“:

„*Dům jsme kupovali společně s bývalým manželem, tehdy se opravila elektřina, rozvody vody. Ale na opravu chodby a úpravu pozemku kolem domu nezbyly peníze. Je to špatná vizitka pro obyvatele domu, když sem někdo přijde. Lidé v bytech čekají také dlouho na opravu, když se něco rozbije – bývalý manžel bydlí v Mimoně a opravy neřeší. Problémy jsou také s vodou – vodovod vlastní soukromý majitel, čerpadlo je na elektřinu – když ji nezaplatí, neteče voda třeba 14 dní.*“ (bývalá manželka p. Materny a spolumajitelka domu)

Rozhovor přímo se samotným panem Jiřím Maternou se v rámci tohoto šetření bohužel nepodařilo

realizovat – telefonní kontakt, získaný od obyvatel lokality, nebyl funkční a na dané adrese v Mimoni se jej nepodařilo zastihnout.

Podle informací z rozhovoru s panem Římsou mu však pan Materna již několikrát nabízel jím vlastněným dům č.p. 124 k odkupu a nedá se proto vyloučit, že jej p. Římsa dříve nebo později v dražbě získá a jeho vliv na budoucí dění v osadě Náhlov se tím ještě posílí.

2.1.4. Velikost bytů, vybavenost bytů

V lokalitě převažují byty 3+1 (vel. 74 m²), v domě č.p. 123 jsou byty velikosti 2+1 (vel. 55 m²). Všechny navštívené byty byly vybaveny standardní kuchyní, koupelnou, splachovacím záchodem, v domech byla zavedena voda ohřívána ve většině domácností pomocí elektrického bojleru. Všechny navštívené domácnosti vytápěly byt krbovými kamny na tuhá paliva. Plyn v lokalitě není zaveden.

Několik osob v domácnosti vlastnilo také počítač s více či méně funkčním připojením k internetu (signál v osadě Náhlov je obecně velmi slabý).

2.1.5. Energie, služby, odpojení a černé odběry

Aktuální odpojení od elektřiny nebylo v lokalitě zaznamenáno – v bytech pana Římsy hradí nájemníci platby za elektřinu přímo majiteli, který má elektroměry psány na sebe – podle jeho slov kvůli dluhům z minulosti, které nájemníci u elektrárenských společností dříve měli.

Dluhy u ČEZ v historii byly v rozhovorech s obyvateli lokality zmiňovány, ale elektrickým osvětlením a teplou vodou z bojleru disponovaly v době terénního šetření všechny domácnosti kromě jediné, která uváděla, že má bojler rozbitý.

Černé odběry elektřiny nebyly v rámci šetření zaznamenány.

Podle místostarosty obce Ralsko obyvatelé lokality často neplatí za odvoz odpadu, ale odvoz odpadu zde standardně probíhá, jsou zde i popelnice na tříděný odpad.

Podle místostarosty Ralska tato situace obyvatelům lokality vyhovuje - vyjádřil se dokonce v tom smyslu, že *„využívají toho, že jinde by za služby museli platit.“* (místostarosta Ralska)

V lokalitě se osvědčilo zaměstnávání dvou obyvatel na úpravu zeleně přímo pro město Ralsko, což zahrnuje také úklid případných odpadků mezi bytovkami. Terénní šetření potvrdilo, že stav úklidu veřejného prostranství v lokalitě je přímo vzorný, nikde nebyl vidět jediný pohozený papírek. Obyvatelé lokality si toto opatření velmi pochvalovali. Několikrát ročně poskytuje město Ralsko obyvatelům zdarma také kontejner na úklid objemnějšího odpadu.

2.1.6. Spokojenost obyvatel s dopravní obslužností, dosahem občanské vybavenosti

Dopravní obslužnost se pro tuto prostorově odloučenou lokalitu ukázala být skutečně klíčová - hodnotili ji takto shodně jak obyvatelé lokality, tak zástupci institucionální sféry.

Obyvatelé si pochvalovali autobusové spojení pro dojíždění dětí do školy do Osečné a také mikrobuse, který jim zřídilo město Ralsko pro dojíždění na úřady a nákupy do Mimoně a do Stráže pod Ralskem.

Jako problém definovali návaznost spojů dále např. na Liberec, což problematizuje především dojíždění studentů na střední školy. Ohledně návaznosti spojů bude dobré pokusit se v rámci lokálního partnerství do budoucna jednat s Libereckým krajem.

„Nenavazuje dopravní spojení – v 6:30 odjíždí bus z Náhlova do Osečné, v 6:45 odjíždí jiný z Osečné do LB – ten jim ujede, další jede až v 8:00. Řešením by bylo rozdělit spoje – jeden dřívější a pak např. na půl 8.“ (zástupce ředitele ZŠ Osečná)

„Poslední bus jezdí na Náhlov v 16:00 a to je problém. Od září jdu na školu do Liberce a chci si udělat řidičák na skútr, abych se mohla dostat ze školy zpátky domů.“ (obyvatelka domu č.p. 122)
„Hlavně ten autobus aby udělali – do 8 večer aby se sem mohli dostat. Přidali jeden bus do Stráže, ale to není tak důležitý.“ (obyvatelka domu č.p. 125)

Na dojíždění do zaměstnání obyvatelé lokality autobusovou dopravu příliš nevyužívají, spíše funguje společné dojíždění do práce autem někoho z nich, nebo na nákupy do Osečné, což se někdy zřejmě stává zdrojem přivýdělku majitelů vozidel.

„Lidé se odtud nedostanou do práce, pokud nemají auto a řidičák.“ (obyvatelka domu č.p. 124)

„Skládáme se na benzín, busem jezdí spíše děti.“ (obyvatelka domu č.p. 124)

„Manžel nemá auto, dojíždí do zaměstnání autobusem, problém bude mít o prázdninách – provoz busu je dle školního roku, odváží děti přímo ke škole. Jedinou výtku mám k odjezdu ranního busu – 6:45 – příliš brzy pro školní a předškolní děti. Odpoledne mně již časy vyhovují“ (obyvatelka domu č.p. 125, matka 5 dětí, manžel zaměstnan na VPP u Osečné)

Problém dopravní nedostupnosti Náhlova tematizovali v rozhovoru také zástupci institucionální sféry – např. podle zástupce ředitele ZŠ Osečná se negativně projevuje na spolupráci s rodiči a má vliv i na skryté školní absence:

„Rodičovské schůzky jsou často od 16:00 do 18:00, rodiče se pak nemají jak dostat domů. Přijdou ale jindy“, „Když děti ráno zaspí a ujede jim autobus, už se z Náhlova nedostanou, rodiče jim napíší omluvenku na celý den. Také se stává, že autobus se zpozdí, děti odejdou ze zastávky, protože si myslí, že už nedorazí a on pak přijede do Osečné prázdný.“ (zástupce ředitele ZŠ Osečná)

Podle asistentky ZŠ Osečná je dojíždění také velkou finanční zátěží pro rodiny.

Pracovnice soc. odboru v Mimoně hovořila o dopravní obslužnosti obyvatel Náhlova takto:

„Jsou tam odříznuti, mají to daleko do práce, na úřady. Cestování je vyjde draho. Auta mají do šrotu, když se jim rozbilo auto, v práci skončili. Ale působí v pohodě, když sem přijedou jedním narvaným autem.“ (pracovnice soc. odboru Mimoně)

Co se týče občanské vybavenosti, názory obyvatel lokality na to, co by zde nejvíce potřebovali, se liší. Někteří by uvítali prodejnu základních potravin, ostatní to považují za zbytečné – zvykli si podnikat větší nákupy jednou za týden do okolních měst, kde nakoupí levně v supermarketech, menší nákupy pořizují v Osečné.

Prodejna základních potravin by se zde ale podle všeho hodila, například o víkendu je daleko pro čerstvé pečivo atp.

„Není tu obchod, telefon, pošta. Pečivo nakupujeme v Osečné, jinak Stráž, Mimoně, Liberec.“ (obyvatelka domu č.p. 125)

„Obchod je v Osečné – aspoň se neutrácí (smích)“. (obyvatelka domu č.p. 126)

„Obchod tady by se určitě hodil. Základní věci, potraviny – mouka, chleba. Jinak dáváme na benzín

a chleba nás je vyjde na 130 Kč!“ (obyvatelka domu č.p. 124)

„Nákupy? Osečná, když je víc peněz, tak Stráž. Vždycky se shání, kdo někoho odveze autem. Pro chleba se jezdí do Osečné. Nejlepší kdyby tady byl obchod se smíšeným zbožím.“ (obyvatelka domu č.p. 122)

„Malý obchod tu zřizovat nemá cenu – spíše, aby sem např. pekárna dovezla pečivo, něco jako pojízdná prodejna. Jinak tady lidi poberou peníze a jedou koupit za levno. Jezdí do Mimoně, Osečné, Stráže – auty.“ (obyvatelka domu č.p. 124)

Také poptávka po předškolním zařízení přímo v lokalitě je mezi respondenty nejednotná. Objevily se i názory, že by existenci předškolního zařízení v lokalitě uvítali, převažuje však názor, vyjádřený jednou z respondentek takto:

„Školka hořela, ale už nehoří. Tak před 2, 3 lety to tady bylo hodně potřeba. Teď už tady tolik předškolních dětí není.“ (obyvatelka domu č.p.124, matka 4 dětí).

Objevily se i obavy, že pokud by školka byla umístěna přímo v lokalitě, děti by zde nechtěly zůstat a chtěly by jít domů za matkou.

Většina z dotazovaných si pochvalovala možnost umístit děti do MŠ v Osečné – problémem pro není ani vzdálenost, naopak ji hodnotí pozitivně, že se děti díky ní více osamostatní a *„nejsou aspoň pořád jenom s náhlovskými dětmi a rodiči.“* (obyvatelka domu č.p. 122, matka 3 dětí).

Děti do školky vodí starší sourozenci, kteří jezdí autobusem, stejně jako je také ze školky přivádí. I matky menších dětí počítají s tím, že děti do MŠ v Osečné do budoucna umístí.

Pro lokální partnerství zde tedy vzniká úkol zajistit, aby děti z Náhlova měly ve školce v Osečné rovnocenné podmínky přijetí, jako mají rezidenti Osečné. Záleží tedy především na městu Ralsko, aby na děti z Náhlova docházející do MŠ v Osečné město Osečná finančně přispívalo. Zároveň bude prostřednictvím terénní sociální práce vhodné podpořit ty matky, které si děti dát do předškolního zařízení netroufají, aby svoje děti na pozvolné odpoutávání se od rodičů postupně přivykaly a nenechávaly je celý čas pouze doma, což při nástupu do školy následně způsobuje dětem velké psychické i sociální obtíže.

Podle vyjádření místostarosty Ralska organizovali zástupci města setkání s obyvateli Náhlova, kterého se účastnilo cca 10 lidí – podle jeho soudu zástupců rodin, na kterém konzultovali záměr postavit prodejnu potravin z unimobuněk, což prý ale obyvatelé odmítli, stejně jako lavičky mezi bytovkami a výsadbu stromků, aby neměli výhled přímo na prasečák. Podle místostarosty projeví obyvatelé zájem o sportovní hřiště a o místo na grilování u hřiště – pro místostarostu překvapivě dále od bytovek. To ale koresponduje s terénním šetřením, kdy si obyvatelé stěžovali na hluk mládeže mezi bytovkami a zazněl návrh, *„aby se stáhli dolů k hřišti, dále od bytovek.“* (obyvatelka domu č.p. 123)

Z dalších návrhů obyvatel lokality častěji zaznívalo, že by v místě uvítali *„zpomalovací prahy a zrcadlo, aby bylo vidět do zatáčky.“* (shodně obyvatelé domu č.p. 122, 125, 124) protože po silnici projíždí zemědělské stroje vysokou rychlostí a vzhledem k tomu, že k autobusové zastávce i při cestě na dětské hřiště musí děti tuto silnici přecházet, mohlo by se zde stát dopravní neštěstí.

Podle slov místostarosty Ralska plánují zástupci města do budoucna tato setkání s obyvateli lokality pořádat pravidelně cca jednou za 3 měsíce, kdy chtějí být obyvatelům přímo v lokalitě k dispozici celý den. Tento záměr nelze než podpořit.

2.2. Velikost a struktura domácností

2.2.1. Počet nezletilých dětí, docházka do školních a předškolních zařízení

Ve zkoumané lokalitě se podle terénního šetření ve sledovaném období nacházelo 15 dětí ve věku 0-6 let, dále 27 dětí ve věku 7-14 let a 8 dětí ve věku 15-18 let.

Podle údajů ZŠ Osečná vykonávalo na této základní škole povinnou školní docházku ve zkoumaném období 23 dětí z Náhlova (15 chlapců a 8 dívek).

Podle terénního šetření navštěvuje převážná většina školních dětí standardní základní školu, pouze 3 děti z lokality navštěvují ZŠ praktickou v Českém Dubu (z toho jedna dívka speciální třídu z důvodu sluchového postižení).

Děti standardně vychodí základní školu.

Přeřazení na ZŠ praktickou se podle údajů ZŠ Osečná „za posledních 7 let nestalo.“ (zástupce ředitele ZŠ Osečná)

Významnější migraci žáků z Náhlova na ZŠ Osečné nezaznamenali – na dotaz uvádí následující odpověď:

„Jedna rodina pendluje mezi Mladou Boleslaví a Náhlovem – na ZŠ do Osečné se vrátili 2x za 3 roky. V tuto chvíli jsou v Mladé Boleslavi. Jedna rodina se přestěhovala na Plouznici a změnila školu. Jedna rodina se před 3 lety vrátila z Anglie a zase tam odjela zpět. Vloni se na ZŠ do Osečné vrátil jeden žák z Mělníka a je už zpátky v Mělníku.“ (asistentka pedagoga ZŠ Osečná)

Podle údajů MŠ v Osečné docházelo ve školním roce 2012/2013 do MŠ Osečná celkem 6 dětí z Náhlova (4 v předškolním a 2 v mladším oddělení).

Čtyři z těchto dětí nastupují od září 2013 do 1. ročníku ZŠ v Osečné, zbylé 2 děti zůstávají ve školce.

Na školní rok 2013/2014 je do MŠ v Osečné zapsáno opět 6 dětí z Náhlova – 2 chlapci pokračují (1 z nich v předškolní třídě, 1 v prostředním oddělení), 1 nová předškoláčka bude mít odklad školní docházky (nechodila do MŠ), 1 dalšímu chlapci vyřídil nástup do MŠ ředitel školy, 2 dívky byly zapsány řádně – jsou ročník narození 2009 a 2010.

Aktuálně studují na nějakém typu střední školy nebo učiliště tyto děti z Náhlova: 1 dívka v Lomnici nad Popelkou (internátně), 1 chlapec v Mělníku (internátně), 1 chlapec dojíždí do Liberce. Od září nastupuje další dívka na SŠ do Liberce (SOU Jablonecká – obor zahradnice – bude dojíždět.)

Jako jedna z hlavních překážek dalšího vzdělávání dětí jsou v rozhovorech uváděny především finance:

„Problémem jsou tady pro většinu rodin finance – zaplatit jízdné, školní pomůcky“ (obyvatelka domu č.p. 124)

V příštích 2-3 letech vychází vlna žáků ZŠ Osečnou, nabízí se zde tedy úkol pro práci lokálního partnerství, a to vymyslet způsob podpory dalšího vzdělávání těchto žáků, neboť hrozí předčasné

ukončení jejich vzdělávací kariéry z těchto důvodů:

- 1) Nutnost dojíždění a tedy problematická dostupnost spojů z lokality. Dojíždění je zároveň pro rodiny finančně nákladné.
- 2) Při pobytu na internátu se studium opět prodražuje a dalším problémem je i ztráta dohledu rodičů nad dítětem a jeho školní docházkou. Škola navíc rodičům v kontrole docházky příliš nepomůže - není povinná, nedají informace rodičům včas atp.

2.2.2. Neúplné rodiny

V lokalitě byly ve sledovaném období zjištěny toliko 2 neúplné rodiny - dvě matky samoživitelky, z nichž jedna je dosud na rodičovské dovolené a druhá nezaměstnaná, usilující o práci na VPP pro Osečnou.

2.2.3. Vícegenerační domácnosti

Vícegenerační domácnosti byly v lokalitě zaznamenány celkem tři: jedna starobní důchodkyně, u které bydlí její 20-letý vnuk; dále majitelka bytu, ke které se nastěhovaly její děti s vnoučaty a nakonec manželský pár – důchodci, vychovávající děti své zemřelé dcery, které mají svěřeny do péče.

2.2.4. Osoby na mateřské/rodičovské dovolené

Osob na mateřské / rodičovské dovolené bylo ve sledovaném období zaznamenáno pouze pět s tím, že části z nich již rodičovská dovolená dobíhá.

2.2.5. Starobní / invalidní důchodci

Starobních důchodců bylo v lokalitě zaznamenáno celkem 7, z toho 2 žijící osaměle.

Invalidní důchodce nebyl v lokalitě zaznamenán žádný – pouze jedna žena deklarovala nemoc z povolání, za kterou pobírá rentu od zaměstnavatele. Současně je ale v evidenci Úřadu práce, kde se musí pravidelně hlásit (dojíždí do Mimoně).

2.3. Postavení domácností v lokalitě

2.3.1. Vztahové a solidární sítě v lokalitě

Vztahy v lokalitě byly respondenty nejčastěji připodobňovány k soužití na vesnici:

„Vesnice to tady je - všichni si vidí do talíře, nic se tady neutají, všichni se znají a musí si vyjít vstříc.“ (obyvatelka domu č.p. 124)

Většina rodin je navzájem příbuzensky provázána a vzájemně si vypomáhají.

Rodiny jsou často také etnicky smíšené.

2.3.2. Statusové rozvrstvení domácností

V rámci terénního šetření jsem se nesečkala s tím, že by některé konkrétní rodině byl ostatními připisován nižší status, nebo že by se nacházela v izolovaném postavení vůči ostatním.

Jistým separujícím se způsobem působili pouze obyvatelé bytovky č.p. 126, neromové, kteří v rozhovorech vyjadřovali distanci od ostatních obyvatel lokality, hodnotili je kriticky a sami sebe prezentovali jako statusově vyšší skupinu. Může se stát, že je jejich postoje mohou dovést k záměrné izolaci od ostatních obyvatel. Jedná se však toliko o menšinové postoje jednotlivců, které by neměly mít výraznější vliv na celkovou atmosféru vztahů v lokalitě:

„Nás (neromů) je tady pár, musíme držet hubu. Byt je neprodejný, kdyby šel prodat, odstěhovala bych se. Je tu klid, líbí se mi tady, akorát vystěhovat cigány a dát sem normální lidi (ironický smích)“ (neromka, obyvatelka bytovky č.p. 126)

„Jsou tu všichni jedna velká rodina. Ale domluvíme se mezi sebou, nemám s nikým problém.“ (neromka, obyvatelka bytovky č.p. 126)

Závažnější antagonie mezi domácnostmi znemožňující vzájemné soužití však nebyly v lokalitě zaznamenány. I sami obyvatelé lokality zmiňovali, že spory probíhají většinou pouze na úrovni občasných hádek a slovních střetů, ale jinak že „drží pospolu.“

2.3.3. Příčiny spolupráce

Dalo by se říci, že jako tmelící faktor působí právě prostorová odloučenost lokality, kdy jsou lidé více odkázáni jeden na druhého. Jsou nuceni povznést se nad to, co je rozděluje a být si nápomocni, jelikož jim nic jiného nezbývá – vzájemně se potřebují k cestám za prací, na úřady, za nákupy, k lékaři atp.

Většina obyvatel zde také bydlí dlouhodobě, nezřídka již po více generací a vykazují snahu vycházet s ostatními v dobrém.

Obyvatelé často v rozhovorech zmiňovali, že se spolu museli naučit žít – spojuje je nemožnost odsud odejít a najít si jiné bydlení. Jsou si vědomi vzájemných odlišností, ale přestali je vnímat jako problém:

„Zvykla jsem si tu. Před 5 lety to tady bylo horší. S lidma si dám kafe, pokecám, ale do kšeftu bych s nima nešla.“ (neromka, matka 3 dětí, v pronájmu v bytě vlastněném bývalým švagrem – Romem)

2.4. Ekonomická aktivita členů domácnosti

2.4.1. Zaměstnané osoby

Podle terénního zjištění ve sledovaném období mírně nadpoloviční většina obyvatel lokality Náhlov v produktivním věku (z celkem 43 osob) vykonávala určitou formu placené práce: ať už na hlavní pracovní poměr ve firmách LUKOVplast, HPQ a Galva v Českém Dubu (celkem 10 osob

z lokality), jako zaměstnanci VLS Mimoň (1 osoba), NZDM v Náhlově (1 osoba), ve firmě Česká PIC přímo v Náhlově (2 zaměstnanci), pro Ing. Římsu (nikoli na zaměstnanecký poměr, ale jako OSVČ - 2 osoby), nebo na vlastní živnost (2 osoby).

Dále 2 osoby pracovaly pro město Ralsko a staraly se v Náhlově o údržbu zeleně.

Další 4 osoby z lokality, evidované dlouhodobě na ÚP, byly zaměstnány na VPP pro město Osečná.

2.4.2. Ekonomicky neaktivní osoby

V evidenci ÚP bylo v daném období evidováno 14 osob, z toho většina dlouhodobě. Současně však 4 z těchto evidovaných pracovali jako VPP pro město Osečná a dále 1 osoba pobírala rentu od někdejšího zaměstnavatele za pracovní úraz.

Na mateřské/ rodičovské dovolené bylo v daném období celkem 5 osob, z toho jedna osoba byla současně zaměstnaná.

Ve starobním důchodu se nacházelo 7 osob, z toho 3 z nich si k důchodu přivydělávaly.

Příjem z invalidního důchodu neuváděl nikdo.

Dva ze starobních důchodců současně pečovali o 2 vnoučata, která měli soudně svěřeny do péče.

2.5. Aktuální ekonomická situace

2.5.1. Struktura příjmů domácnosti

Příjemcem podpory v nezaměstnanosti byla ve sledovaném období pouze 1 osoba.

Podle údajů kontaktního pracoviště ÚP Mimoň bylo v Náhlově v měsíci květnu 2013 celkem 6 osob příjemci příspěvku na živobytí.

Doplatek na bydlení nepobíral k tomuto datu podle údajů tohoto pracoviště nikdo. (Údaj pracovnice poskytly na základě ručního prohledání spisů, současný evidenční systém neposkytuje statistické údaje dle bydliště osob, ale třídí je toliko podle výplatního místa dávek SSP a HN, což je pro danou lokalitu město Mimoň).

Příjem ze zaměstnání byl v rámci sledovaného vzorku 16 domácností deklarován v 11 z nich (u 15 osob). Ve zbývajících domácnostech v lokalitě byl doplňujícím šetřením zjištěn stálý příjem u dalších 5 osob.

Jako zdroj příležitostných přivýdělků byly uvedeny práce pro Římsu, brigáda v LUKOV Plastu a hlídání dětí v lokalitě.

Mezi dalšími zdroji příjmů byly uvedeny alimenty (ve 2 případech) a příjmy z pronájmu dalšího bytu v lokalitě (také ve 2 případech).

Co se týče dávek SSP, byl tento příjem deklarován ve 12 domácnostech – nejčastěji se jednalo o příspěvek na bydlení, přídatky na děti a rodičovský příspěvek.

V rámci terénního šetření bylo ve sledovaném období zachyceno pouze 8 domácností deklarujících pobírání příspěvku na bydlení.

V rodinách s dětmi byly dalším významným příjmem domácností přídatky na děti.

2.5.2. Schopnost vyjít se současnými příjmy

Co se týče schopnosti vyjít se současnými příjmy, deklarovali respondenti na škále možností, uvedených v dotazníku, následující postoje: z uvedeného vzorku pouze 2 domácnosti uvedly, že si mohou dovolit ročně týdenní dovolenou mimo domov. Zjevnou prioritou je naopak v rodinách možnost jíst obden maso (pouze 1 domácnost uvedla, že si to dovolit nemůže). Pouze 3 domácnosti uvedly, že si nemohou dovolit dostatečně vytápět byt, naproti tomu celá polovina domácností uvedla, že je pro ně problém zaplatit školní pomůcky nebo výlet pro děti. Zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 9100 (částka je specifikována v dotazníku vytvořeném ASZ) by podle vlastních slov dokázalo 5 domácností (zde bych však sebehodnocení respondentů považovala za nadhodnocené). Někteří navíc svoji odpověď komentovali slovy, že „*když by to bylo nutné, tak by to nějak zaplatili,*“ čemuž v kontextu jejich ekonomické situace rozumím tak, že by byli ochotni vzít si půjčku a zadlužit se.

2.6. Zadluženost domácností

Zadluženost domácností v lokalitě je velmi vysoká – ze vzorku 16 domácností uvedli respondenti pouze ve 3 případech, že žádné dluhy aktuálně nemají – buď je vůbec neměli, nebo je již vyplatili.

Z uvedeného vzorku 16 domácností deklarovalo 6 domácností existenci dluhu na energiích z minulosti. Z toho ve 4 případech se jednalo o dluh na vyúčtování elektřiny v řádu tisíců až desetitisíců, v jednom případě se mělo jednat o dluh majiteli, který platbu za elektřinu zahrnuje do nájemného, v jednom případě o dluh za vodu v řádu stokorun. Ve 3 z těchto případů je dluh postupně splácen, v ostatních dosud nikoli.

Existenci jiných dluhů nebo půjček (nejčastěji u nebankovního sektoru nebo telefonních operátorů – oblíbené telefony za korunu, ale také například splátkový prodej elektrospotřebičů, nábytku a dalšího vybavení domácnosti) deklarovalo 12 domácností (v rozmezí celkové dlužné částky od 7 tisíc do 400 tisíc Kč.).

V jednom případě byla respondenty zmiňována hypotéka za druhý vlastněný byt v lokalitě, který je však splácen z pronájmu.

Problémy se splácením těchto půjček v posledních 12 měsících deklarovalo 7 domácností, zatímco řešit tento problém s TSP se podle vlastního vyjádření odhodlaly pouze 4 domácnosti.

Dluhy na nájemném z minulosti nebyly respondenty zmiňovány.

Nelegální lichva nebyla v lokalitě zaznamenána.

2.7. Rodiny ve vlastním bydlení

Vlastnictví bytu přímo samotnými obyvateli těchto bytových jednotek bylo deklarováno v 8 případech z celkového vzorku 16 navštívených domácností.

2.7.1. Struktura plateb ve vztahu k bydlení: energie, služby, fondy oprav

Uváděné měsíční platby za bydlení se pohybovaly podle počtu osob v domácnosti v rozmezí od 1600 Kč do 2400 Kč měsíčně. Z toho měsíční platba za vodu měla činit od 100 Kč do 500 Kč a měsíční taxa za elektřinu od 1300 Kč do 2020 Kč.

Platby za odvoz odpadu, úklid společných prostor v domech, nebo fond oprav, nebyly respondenty zmíněny ani v jednom případě. Dotaz specificky na platby za odvoz odpadu však nebyl respondentům pokládán. Někteří respondenti uváděli, že si popelnice zamykají, zřejmě tedy v lokalitě existuje k platbám obojí přístup.

Podle místostarosty Ralska však obyvatelé lokality převážně za odvoz odpadu městu Ralsko neplatí, ačkoli takto vznikající dluhy u města Ralsko současně nikdo po obyvatelích formálně nevymáhá.

2.7.2. Migrační historie, vazby k lokalitě

První domácnost (smíšená) - 6 osob

Majitelka bytu v domě č.p. 122 - 46 let, romské etnicity, bydlí společně s přítelem (27 let, nerom).

Žije v lokalitě od roku 1998, přišli sem z Mělníka.

Od té doby pracuje ve firmě HPQ v Č. Dubu (přítel také).

V lokalitě má kromě vlastních dětí (16, 5, 10, 8 let) a vnoučat (2 roky – žije v domácnosti dcery - 20 let) ještě další příbuzné – matku, bratry a jejich děti.

Druhá domácnost (neromská) - 2 osoby

Vlastník bytu v domě č.p. 126 – nerom, 49 let.

Žije v lokalitě již od dětství, od roku 1966, jeho rodiče tady pracovali na statku. Po vojně v roce 1989 se sem vrátil zpátky již s manželkou, pracoval na Náhlově ve velkovýkrmně prasat.

Stávající byt si poté v roce 1993 odkoupil od soukromé firmy za taxu 30 tisíc.

Sám je však velmi zadlužen a jako dlouhodobě nezaměstnaný přežívá jen díky finanční podpoře od vlastní matky, která mu zasílá peníze z vlastního starobního důchodu.

Byt obývá společně se synem (19 let) – studuje v Liberci SOU - obor zahradník.

Třetí domácnost (romská) - 6 osob

2 dospělí (33 let, 39 let) a 4 děti (13, 6, 4, 1).

Vlastní v lokalitě 2 byty – v jednom z bytů sami bydlí (v domě č.p. 125) a druhý pronajímají (v domě č.p. 122).

Byty koupili v roce 2000, kdy přišli na Náhlov z Mělníka

Jsou velmi zadlužení (v rádech statisíců).

Čtvrtá domácnost (smíšená) – 6 osob

Majitelka bytu v domě č.p. 123 - neromka, 64 let - žije na Náhlově 31 let, v tomto bytě již 9 let.

Předtím bydlela v domě č.p. 127. Přestěhovala se v rámci výměny většího bytu za menší.

Pracovala ve firmě LUKOV Plast v Č. Dubu, nyní je již ve starobním důchodu.

Jako jediná z respondentů se přímo hlásí ke slovenské národnosti, i když podle terénního zjištění má

slovenský původ celá jedna velká rodina, jejíž příslušníci na Náhlově bydlí (tzv. „Maďaři“).
Ve společné domácnosti s ní v současné době bydlí také její dcera (36 let) se zetěm (40 let) a 3 dětmi (8, 15, 18), kteří se na Náhlově vrátili z Plouznice, kam se přestěhovali a nebyli podle slov respondentky schopni finančně vyjít.

Pátá domácnost (neromská) – 2 osoby

Majitel bytu (66 let) žije ve stávajícím bytě (v domě č.p. 126) od roku 1966.

Celý život zde na Náhlově pracoval v kravíně.

Nyní si ke starobnímu důchodu přivydělává brigádami u p. Římsy.

Bydlí společně s přítelkyní (47 let), zaměstnanou ve velkovýkrmně prasat v Náhlově.

Šestá domácnost (neromská) – 1 osoba

Majitelka (57 let) žije na Náhlově od roku 1974, z toho 19 let v tomto bytě (v domě č.p. 126).

Předtím žila 20 let ve vedlejší bytovce (v domě č.p. 127).

Celý život pracuje pro VLS, divize Mimoň.

Sedmá domácnost (smíšená) – 4 osoby

Spolumajitelka (42 let) domu č.p. 124, současný přítel Rom. V rodině 2 děti (10 a 6 let)

Ve stávajícím bytě žije od roku 2000, na Náhlově se přistěhovala spolu s bývalým manželem v roce 1995 z Frýdlantu.

Bydleli zde v lokalitě manželovi rodiče a byly zde volné byty a práce, jinde nemohli sehnat bydlení.

Osmá domácnost (neromská) – 6 osob

Byt v domě č.p. 126 kupovali v roce 2007

Přišli z České Lípy, manžel tu měl rodiče.

2 dospělí (38, 40) a 4 děti (18, dvojčata 14, 2)

Podle vlastních slov „*chtěli na vesnici*.“

V lokalitě vlastní ještě další byt (v domě č.p. 123), na který splácí hypotéku ve výši 280 tisíc z pronájmu a chtěli by jej následně odprodat přímo stávajícím nájemníkům (podle místostarosty však spíše p. Římsovi).

2.7.3. Komunitní vazby, domovní orgány

Společenství vlastníků v žádné z bytovek formálně ustaveno není. V bytovce č.p. 126 byl podle respondentů jednu dobu zaveden fond oprav, ale již delší dobu opět nefunguje – není vůle vlastníků pravidelně do fondu přispívat a dva vlastníci jsou navíc mimo lokalitu (jedna z majitelek nepřítomna a její byt je dlouhodobě nevyužívaný, druhá žije v Praze a byt pouze pronajímá dalším nájemníkům). Před 10 lety se v tomto domě z fondu oprav rekonstruovala střecha domu – byla zničena vichřicí v roce 2003.

Domovní orgány v žádném z domů v minulosti reálně nefungovaly a vlastníci samotní nemají představu toho, jakým způsobem by měly/mohly fungovat. Netuší proto, co by všechno mohly mít domovní orgány na práci a co by se na domovních schůzích řešilo.

„Náš dům určitě vyžaduje opravu – když prší, zatéká střechou do bytu, v bytě je vlhko. Vyměnili jsme okna za plastová. Chtěli bychom střechu opravit, ale přispět by mohla pouze jedna rodina ze spodního bytu.“ (obyvatelka bytovky č.p.122)

2.7.4. Hrozby

Hrozba ztráty bydlení nebyla samotnými vlastníky bytu v rozhovorech tematizována, ačkoli

minimálně čtyři z nich mají podle katastru nemovitostí na byt uvalenu exekuci. Někteří o této skutečnosti informovaní nejsou (spolumajitelka domu p. Materny), ostatní zřejmě tuší, ale nevidí z této situace valného východiska. Více či méně vědomě tak volí vyčkávací a oddalovací taktiku.

2.7.5. Pocit spokojenosti

Ve většině případů si respondenti pochvalovali, že v posledních letech se v lokalitě změnila situace k lepšímu – nejčastěji zmiňovali velmi dobře fungující úklid prostranství mezi bytovkami (zajišťují dva pracovníci města Ralsko – obyvatelé lokality).

Dále pozitivně vnímají posílení dopravních spojů (minibus od města Ralsko do Mimoně, Stráže pod Ralskem), vybudování dětského hřiště (v provozu od dubna 2013), přistavování kontejnerů na úklid.

Pochvalně se vyjadřovali také o současných představitelích města Ralska – s obyvateli komunikují, zajímají se o jejich problémy a názory – plánují zbudovat posezení u hřiště atp.

„Léta se tady nic nedělo, teď se udělalo hodně dobrého. 10 - 15 let Náhlov nikoho nezajímal. Poslední roky se to tu mění k lepšímu.“ (obyvatel bytovky č.p. 126)

„V zimě praskla voda, deset dní jsme tady byli bez vody. Ale Ralsko se postaralo o cisternu.“ (obyvatelka bytovky č.p. 126)

„Jsem tu spokojená - jinde bych to po finanční stránce nezvládla. Děti musí sice brzo vstávat, když mají jet do školy, ale cca 1x za 14 dní si můžeme udělat výlet, můžeme jet někam do města a tak.“ (spolumajitelka domu č.p.124)

„Teď je tu pořádek, co mají úklid na starosti z Kuřivod – dříve to byla hrůza, vzadu za protější bytovkou byla halda odpadků až k oknům, běhaly odtamtud krysy.“ (obyvatelka bytovky č.p. 126)

2.7.6. Sousedské vztahy

Také co se týče kvality sousedských vztahů, uváděli respondenti změnu pozitivním směrem. Jako problematické zmiňovali spíše chování mládeže.

Pro lokální partnerství se zde otevírá prostor vymyslet pro mládež smysluplné vyžití, ideálně v rámci aktivit NZDM.

„Problémy jsou tady s mládeží – nudí se a dělají hluk po večerech. Na autě už jsem měla několikrát orvané stěrače, auto mi poškrábali, taky mi ukradli autorádio. Nemůžete si tu nic pořádit, nechat.“ (obyvatelka bytovky č.p. 122)

„Dřív tady byla kriminalita, teď už není. Problémy tady teď dělá hlavně mládež, dělají bordel. Ale chlapi z Kuřivod to tady posekají, uklidí to, je to dobré.“ (obyvatelka bytovky č.p. 123)

„Lidi se hádají skrze omladinu pod okny. Pomohlo by sezení pro mládež, aby měli kam jít, dál od bytovek.“ (obyvatelka bytovky č.p. 124)

„Děti hrají fotbal vzadu za bytovkami, neroste tam kvůli tomu tráva – hřiště dole není zatím dodělané.“ (obyvatelka bytovky č.p. 122)

„Skutečný problémy jsou spíš s mládeží, která je tu na prázdniny, bez rodičů – to je bezmoc, to se nikoho nedovoláte. A to stačí jeden a je to hrůza.“ (obyvatelka bytovky č.p. 122)

„Uklidnilo se to tu – odstěhovali se někteří lidé z prvního domu č.p. 127. Lidé se tu snaží si pomáhat- zjistili, že se navzájem potřebují. Já sama mám vytípaný rodiny, kterým důvěřuju. Děti se spolu kamarádí, různě u sebe přespávají – nikam nejezdí, tak mají aspoň nějakou změnu.“ (obyvatelka bytovky č.p. 122)

Vyloženě negativně se o sousedských vztazích otevřeně vyjadřovala pouze jedna respondentka:

„Nelze tady nechat nic odemčeného, ani ovoce na zahradě, vlezou vám i přes zamčený plot a kradou ovoce...Udělal tady to hřiště, ale jak dlouho to tam vydrží? Autobusová čekárna je taky celá rozkradená. Nemá cenu tady pro ty lidi něco dělat.“ (obyvatelka domu č.p. 126)

Naproti tomu jiná obyvatelka téže bytovky hovořila o vztazích v lokalitě následovně:

„Jsou tady všichni jedna velká rodina. Ale domluvíme se mezi sebou, nemám tu s nikým problém.“ (obyvatelka domu č.p. 126)

2.7.7. Migrační tendence, plány do budoucna ve vztahu k bydlení

Postoj vlastníků bytů k přestěhování se jinam výstižně dokládá jedna z respondentek:

„Lidi by odsud odešli, kdyby vyhráli ve Sportce (smích), teď jsou většinou rádi, že mají kde být. Ale zlepšilo se to tu – už to tu není tak odstrčené, když posílili ty autobusy. Ralsko se snaží pomáhat.“ (spolumajitelka domu č.p. 124)

Postoje respondentů se dále liší podle toho, zda je v jejich případě jistota vlastního bydlení spojena také s pracovními příležitostmi, nebo nikoli:

„Byt je neprodejný, kdyby šel prodat, odstěhovala bych se – kvůli vztahům. Jinak je tu hezky, líbí se mi tady, mám tady celý život práci. Akorát vystěhovat cigány a dát sem normální lidi. (ironický smích)“ (obyvatelka bytovky č.p.126)

„Mám tu práci u nosu, proč bych se odsud stěhovala?“ (obyvatelka bytovky č.p. 126, zaměstnána v prasečáku na Náhlově)

„Chtěl bych se odsud odstěhovat, ale nemám práci, abych mohl někde jinde zaplatit nájemní bydlení. Kdyby to šlo, chtěl bych se přestěhovat se synem někam blíže Liberci, aby syn tolik neprojezdil kvůli studiu.“ (obyvatel bytovky č.p. 126)

V rozhovorech byla jako to, co zde obyvatele drží, zmiňována i citová vazba k lokalitě, vztahy k příbuzným, sousedům:

„Nechtěla bych se odsud odstěhovat, bavím se tu se všemi. Mám tu rodinu, babičku, strýce, sestřenic, bratrance, kamarády.“ (obyvatelka bytovky č.p. 122)

2.8. Rodiny v nájemním bydlení

2.8.1. Pronajímatel

2.8.1.1. Nájemníci v bytech pronajímatele Římsy

V nájmu u p. Římsy bydlely v době terénního šetření pouze dvě rodiny - zbývajících 6 bytů v lokalitě ponechával majitel neobsazených, podle vlastních slov se záměrem tyto byty rekonstruovat (viz. záznam rozhovoru s panem Římsou v kapitole 3 specifické studie).

2.8.1.1.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie

První rodina (romská) – 6 osob

Bydlí v nájmu u majitele Římsy, žije v posledním obsazeném bytě v bytovce č.p.127.

Obývají zde byt 3+1 o rozloze 74 m².

V domácnosti žije 6 osob – rodiče ve věku nad 50 let, jejich tři dospělé děti ve věku 16, 24 a 30 let a přítel nejstarší dcery.

V tomto bytě bydlí od roku 2006.

Pochází z Mladé Boleslavi, 4 roky žili ve Stráži pod Ralskem.

Všichni jsou zde hlášeni k trvalému bydlišti.

Všichni členové domácnosti mají pouze základní nebo praktické vzdělání.

Všichni jsou dlouhodobě evidováni na ÚP a neoficiálně si přivydělávají brigádami pro pronajímatele.

O svých příjmech nechtěli hovořit.

Nájemní smlouvu s majitelem mají na dobu určitou vždy na 3 měsíce.

Bojler prý je dle jejich slov v dezolátním stavu, mají tedy pouze studenou vodu.

V zimě je podle nich v domě vlhko.

Byt vytápí krbovými kamny na tuhá paliva.

Dluží prý 4000 Kč majiteli na elektřině – když mu dluh uhradí, majitel jim vystaví doklad o zaplacení nájemného, který potřebují pro sociálku.

Kromě dluhu u majitele mají ještě půjčky v hodnotě cca 20 000 Kč.

Celkové měsíční výdaje za bydlení činí 8500 Kč – z toho čisté nájemné tvoří 4500 Kč, voda 500 Kč, elektřinu hradí 3500 (patrně současně splácí dluh na energiích).

Podle vlastních slov na řešení dluhů spolupracují s TSP města Ralsko.

Druhá rodina (romská) – 5 osob

Žijí v pronájmu u p. Římsy a také se nachází v obtížné sociální situaci.

Mladá žena (samoživitelka) ve věku 31 let se čtyřmi malými dětmi (13, 12, 3,5 let a 8 měsíců) prodala před 8 měsíci vlastní byt p. Římsovi v bytovce č.p. 127 a nyní obývá byt velikosti 2+1 o velikosti cca 55 m² v bytovce č.p. 123. Získala prý od majitele příslib, že jí nebude zvyšovat nájem, který si předplatila dopředu.

Má nájemní smlouvu na dobu určitou na 3 měsíce.

Na Náhlov přišla v roce 2002, předtím žila v Mělníku.

Ona i její děti zde jsou přihlášení k trvalému bydlišti. (na evidenci obyvatel zaznamenali ohlášení přesunu z č.p. 127 do č.p. 123).

V Náhlově má další příbuzné – sourozence přítele a jejich potomky.

Za bydlení vydá měsíčně 6500 Kč, z toho čisté nájemné tvoří 4000 Kč, voda 500 Kč, elektřina 2000 Kč.

Její příjmem jsou toliko dávky SSP – rodičovský příspěvek 7600 Kč, příspěvek na bydlení 4200

Kč, přídavky na děti 2200 Kč celkem.

Na úřady dojíždí osobně autobusem, dávky si na ÚP v Mimoni vyřizovala samostatně.

Při stěhování jí vznikl nedoplatek na ročním vyúčtování elektřiny ve výši 8000 Kč, elektřinu má proto pronajímatel psánu na sebe.

Dluží také firmám Provident a T-mobile, celkový dluh činí 11 000 Kč.

Ohledně řešení dluhů spolupracovala s TSP Ralska.

2.8.1.2. Nájemníci v bytech pronajímatele Materny (dům č.p. 124)

2.8.1.2.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie

První rodina (romská) – 5 osob

V tomto domě žijí od roku 2008.

Nejprve bydleli v bytě v přízemí domu, kde ale podle vlastních slov hodně protopili. Přestěhovali se tedy do bytu 3+ 1 o rozloze 74 m² v 1. patře. Zde jsou teprve měsíc.

Přišli sem z Mimoně, kde podle vlastních slov platili drahý nájem.

Na Náhlově měli příbuzné - bydleli zde rodiče respondenta.

Jsou zde přihlášení k trvalému bydlišti.

Mají 3 děti (14, 13, 9).

Respondent (34 let) pochází z Mělníka.

V Náhlově žije ještě několik jeho sourozenců a jejich děti.

Respondent je zaměstnán, manželka (37 let) pobírá rentu od zaměstnavatele za nemoc z povolání.

Mají nájemní smlouvu na dobu určitou na 1 rok.

Za bydlení vydávají 7000 Kč – z toho čisté nájemné činí 4500 Kč, 500 Kč voda, 2000 Kč elektřina.

Nájemné vozí majiteli v hotovosti do Mimoně.

Příspěvek na bydlení nepobírají.

Dluhy z půjček se jim již podařilo splatit.

Druhá rodina (romská) - 6 osob

V bytě u p. Materny žijí také od roku 2008.

Přišli sem z Osečné, pracovali v kravíně ve Všelibicích.

Mají 4 děti (9, 6 a dvojčata ve věku 4 roky).

Za byt 3 + 1 o rozloze 74 m² platí měsíčně 7000 Kč – čisté nájemné 4500 Kč, voda 500 Kč, elektřina 2000 Kč.

Nájemné posílají podle vlastních slov majiteli na účet.

Na bydlení podle vlastních slov pobírají dávku 5000 Kč měsíčně, dávku vyřizovala přímo respondentka (30) na ÚP v Mimoni.

S TSP Ralsko nespolupracují.

Splácí dluh na elektřině z minulosti, který je manželovi strháván z platu.

Mají taktéž nájemní smlouvu na dobu určitou na 1 rok, jsou zde hlášeni k trvalému bydlišti. Manžel respondentky (41) pracuje jako OSVČ v truhlárně v Osečné.

Třetí rodina (romská) – 3 osoby

Respondentka (30 let) vlastní nájemní smlouvu v bytě 3+1 o rozloze 74 m² na 1 rok.

Je samoživitelka, má 2 děti (10, 8 let).

V Náhlově jsou přihlášení k trvalému bydlišti.

Respondentka žije v Náhlově od svých 12-ti let, tedy již 18 let celkem.

Dříve bydlela v bytovce č.p. 127- jako jediná z respondentů sama sděluje, že o byt přišla v exekuci.

Narodila se v Mělníce.

V Náhlově žijí také její rodiče, kteří vychovávají děti jiné jejich zemřelé dcery a ve stejném domě jako ona ještě další její sestra s manželem a jejich 2 dětmi.
Za nájemné platí 7100, čisté nájemné činí 4500, voda 500 Kč, elektřina 2100.
Pobírá příspěvek na bydlení ve výši 5000 Kč.
S vyřízením sociálních dávek jí pomáhala terénní sociální pracovnice Ralska.
Má velké dluhy, u exekutora je ještě nesplacená pohledávka ve výši 300 tisíc.

2.8.1.3. Nájemníci v bytech třetích osob

Poslední skupinu respondentů tvoří nájemníci v bytech jiných než výše uvedených dvou soukromých majitelů.

2.8.1.3.1. Smluvní vztahy, struktura plateb, migrační historie

První rodina (romská) – 7 osob

Žijí v bytě 3 + 1 velikosti 74 m² v domě č.p. 125.

V tomto bytě bydlí od roku 2011. Na Náhlově jako takovém žijí již od roku 2007 (nejdříve bydleli u tchýně).

Respondentka (34 let) pochází z Mladé Boleslavi a 3 roky žila ve Stráži pod Ralskem.

Nájemní smlouvu má uzavřenou do roku 2026 – postupně si byt odkupuje formou navýšeného nájemného (navýšení o 2000 Kč měsíčně) od firmy Dražební servis s.r.o. Za 2 roky již takto zaplatila 65 000. Celkem musí za tento byt zaplatit 300 000.

Má 5 dětí (13, 10, 5, 12, 7).

Druh (32) pracuje na VPP pro Osečnou.

Za bydlení hradí měsíčně celkem 9400 Kč – z toho 5400 čistý nájem, 2000 Kč odkup, 300 Kč voda, 1700 Kč elektřina.

Z minulosti má velké dluhy (přes 100 tisíc), postupně je splácí.

Na řešení dluhů spolupracovala s TSP Ralska.

V Náhlově je dle vlastních slov spokojená – je tu podle ní bezpečno pro děti a vlastní bydlení pro takto početnou rodinu není snadné sehnat.

Druhá rodina (romská) – 3 osoby

Bydlí v bytě soukromé majitelky v domě č.p. 125, která byt pouze pronajímá a sama žije mimo lokalitu.

Nájemní smlouva je uzavřena na dobu určitou, je prodlužována každý měsíc – na vysvětlenou respondenti uvádí, že prý zde bydlí teprve první rok a předchozí nájemníci měli podle majitelky dluh.

Obývají byt 3 + 1 velikosti 74 m², jsou zde přihlášení k trvalému bydlišti.

Bydlí v něm od července 2012.

Bydlení jim zprostředkovala sousedka z Náhlova.

Respondentka (27 let) vyrůstala v Mímoni.

Má jedno dítě (4 roky)

Přítel (27 let) pracuje na VPP pro město Osečná.

Za bydlení hradí 6000 Kč celkem, čisté nájemné 4000 Kč, 200 Kč voda, 1800 elektřina. Vyřizovala si příspěvek na bydlení, ale ještě nemá rozhodnutí o přiznání příspěvku. Ona i přítel splácí půjčky z minulosti.

Stěhovat se odsud nechtějí.

Přítel bydlí na Náhlově již 15 let.

Třetí rodina (smíšená) – 5 osob

Původní manžel respondentky (34 let - neromka) je Rom, současný přítel nerom.

Podle vlastních slov má nájemní smlouvu na 20 let – byt jí pronajímá její někdejší švagr a dal jí smlouvu na takto dlouhou dobu.

Bydlí v bytě 3 + 1 v domě č.p. 122, také tento byt je velký v lokalitě standardních 74 m².

Na Náhlově žije 5 let, v tomto bytě 2 roky.

Předtím zde bydlela v nájmu u p. Materny, kde platila čisté nájemné 4000 Kč.

Podle vlastních slov sem přišla z Liberce po rozvodu z důvodu, že se zde dalo sehnat levné bydlení.

V Liberci platila nájemné 10 tisíc.

Žije se 3 dětmi (8, 10, 14) a přítelem (41 let), který pracuje jako OSVČ, sama je zaměstnána v HPQ plast v Č. Dubu.

Za bydlení hradí měsíčně 5900 Kč, z toho čisté nájemné činí 3500 Kč, voda 400 Kč, elektřina 2000 Kč.

Nájemné platí bývalému švagrovi, který sám v lokalitě bydlí, v hotovosti.

S platbami jí vypomáhají rodiče.

Má dluhy z minulosti ve výši 100 tisíc.

Se sociální pracovníci nespolupracovala, vše si dle vlastních slov vyřizuje sama.

2.8.1.3.2. Spokojenost s bydlením a budoucí plány obyvatel nájemních bytů

Co se týče spokojenosti se stávajícím bydlením, vyjadřovali se respondenti z nájemního bydlení v podobném duchu, jako majitelé vlastních bytů. Častěji si pochvalovali také starostu Osečné – zaměstnává je na VPP, zasadil se o autobusové spoje do Osečné, „*dělá hodně tady pro lidi, i když by nemusel.*“ (nájemkyně v bytovce č. p. 122)

Také u respondentů v nájemním bydlení se jako klíčový prvek rozhodující o tom, zda v lokalitě zůstat nebo nikoli, jevila dostupnost pracovních příležitostí, jejichž nabídka je v regionu obecně velmi slabá:

„*Práce není ani v Mimoní, tak proč bychom se odsud někam stěhovali.*“ (nájemkyně v bytovce č. p. 124)

„*Manžel byl před 2 lety bez práce, nemohl nic sehnat, dojížděl až do Liberce, ale nic pořádného nesehnal. A kvůli mojí rentě jsme nedostali dávky. Já musím být v evidenci úřadu práce kvůli rentě a každý měsíc se musím jezdit hlásit do Mimoně. Jsme rádi, že manžel má práci tady pro Ralsko, nechceme se odsud stěhovat. V Mimoní jsme se hlásili o obecní byt, ale žádost nám zamítli. A jinak jsou tam nájmy u soukromníka drahé.*“ (nájemkyně v bytovce č.p. 124)

Překvapivě jako důvod výhodnosti bydlení na Náhlově byla v rodinách s dětmi uváděna výše nájmu:

„*Bydleli jsme v Mimoní, ale u soukromníka a byl tam drahý nájem, platili jsme 11 tisíc. Byt od Mimoně jsme nedostali a nechtěli jsme si nasekat dluhy. Manžel tu měl rodiče, tak jsme šli sem.*“ (nájemkyně v bytě p. Materny, 3 děti)

„*Ted' to jde, ale dražší nájem už by se nám nevyplatil, to už bych šla raději do města.*“ (nájemkyně v bytě p. Materny, 4 děti)

V rozhovorech s rodinami s dětmi se jako významný důvod spokojenosti se současným bydlením objevovalo přesvědčení, že na Náhlově je bezpečno pro děti, že jsou zde – „*na vesnici*“ - pod dozorem a „*lépe uhlídatelné*“ než na anonymním velkém sídlišti. Opakovaně se v rozhovorech také

objevoval postoj, že na Ploužnici jsou problémem drogy.

„Nešla bych jinam kvůli dětem. Uhlídat se to tady dá, ty děti. Ploužnice je ale už velké sídliště, tam je neuhlídáte.“ (nájemkyně bytu v domě č.p. 124, matka 3 dětí)

Početnější rodiny s dětmi v rozhovorech jako důvod spokojenosti s bydlením na Náhlově uváděly, že díky prostornosti bytů a tolerantním vztahům zde velké množství dětí v bytě nepůsobí problémy sousedského soužití:

„Jinde by s tolika dětmi těžko vlastní bydlení sehnala. Máme tady i vlastní zahrádku, pěstujeme si jahody, zeleninu. Je tu uklizeno.“ (nájemkyně v bytovce č.p. 125, postupně si byt odkupující od dražební společnosti, matka 5 dětí)

Dále se u rodin s dětmi jako důvod spokojenosti objevovala možnost svobodného pohybu dětí a také spokojenost s kvalitou školy v Osečné a s nabídkou jejich volnočasových kroužků:

„Na Náhlově jsem spokojená - před dvěma měsíci (v provozu od dubna 2013) tady zřídili dětské hřiště, je kam s dětmi jít si pohrát. Hodilo by se ještě velké hřiště a pískoviště pro děti. V Osečné je dobrá škola, mají tam hodně kroužků, nic nám tu nechybí.“

Děti zde podle této respondentky *„hodně sportují - věnují se atletice, florbalu, fotbalu, i závodně“*. (nájemkyně v bytovce č.p. 125, matka 5 dětí)

O svých dlouhodobějších plánech, spíše tedy v rovině pocitů a tužeb, hovořila jedna z respondentek takto:

„Chci, aby tady moje děti vychodily školu, ale pak aby šly za lepším, aby šly odsud pryč. S kamarády jsou tady pořád, chodí spolu do školy. Ale ať se pořádně něco vyučí, ať mají lepší život, než já.“ (nájemkyně v bytovce č.p. 122)

2.9. Migrační historie a tendence

Co se týče migrace z lokality, nebyl zaznamenán významnější odliv obyvatel lokality v posledních cca 5 letech.

Případná migrace také často nemá trvalý charakter, ale spíš se jedná o cyklické odjezdy (např. k příbuzným, v jednom případě údajně do Anglie) a návraty v určitém časovém intervalu.

Také pracovnice sociální odboru Mimoně se vyjádřila v tom smyslu, že *„jsou tam pořád ty stejné rodiny.“* (pracovnice sociálního odboru města Mimoně)

Místostarosta Ralska vypočítává odstěhované rodiny takto:

„Tři rodiny se odstěhovaly z Náhlova na Ploužnici – dostali práci od města Ralsko, jinak bychom jim tam byt ani nedali. Dvě z nich tam zůstaly a jedna se vrátila zpátky na Náhlov.“ (místostarosta Ralska)

Tuto skutečnost potvrdilo i terénní šetření v lokalitě a vyjádření obyvatel Náhlova.

„Odstěhovali se odsud dřív, za práci. Ted' už se odsud moc nestěhují.“ (obyvatelka domu č.p. 123, v Náhlově od r. 1982)

„Dvě rodiny z Římsova domu se odstěhovaly – jedna snad do Mladé Boleslavi a jedni tuším do Anglie. Jedna rodina z posledního domu do Stráže pod Ralskem. Jinak mám pocit, že zde spíš lidé zůstávají dlouhodobě.“ (obyvatelka domu č.p. 125, přítel žije v lokalitě již 15 let)

Jako důvod setrvávání obyvatel v Náhlově místostarosta uvádí, že lidé „využívají toho, že zde nejsou služby a nemusí za ně platit.“ (místostarosta Ralska)

Příčinu návratu rodiny z Ploužnice zpátky na Náhlov interpretuje místostarosta takto:

„Vrátil se sem z Ploužnice můj bratranec s rodinou. Nevyhovovalo mu bydlení v paneláku, vznikly mu dluhy za topení, musel platit víc za vodu, za služby.“ (místostarosta Ralska)

Pokud rodiny přijdou o byt v exekuci, stěhují se podle místostarosty na ubytovny – do Č. Lípy, Mnichova Hradiště apod. Místostarosta situaci hodnotí tak, že obyvatelé přicházejí o byty v exekucích vlastní vinou, kvůli dluhům. Odkupovali si byty na splátky za celkovou cenu 30 tisíc. Nyní tyto byty p. Římsa od nich odkupuje za taxu 80 – 100 tisíc za byt. Postoj obce je podle něj takový, že „musí se počkat, jak to dopadne s Římsou.“ (místostarosta Ralska)

Obyvatelé mají navíc často dluh u města za odvoz odpadu, takže získat byt na Ploužnici pro ně není reálné.

„Za popelnice se platí 400 Kč/osobu/ rok. Mají to zaplatit do určitého data, když nezaplatí, jede tam úředník a mají možnost to zaplatit přímo jemu. Ale spíš neplatí, než platí.“ (místostarosta Ralska)

„Odpad se odváží – dělá to stejná firma, jako v Osečné zajišťuje sjízdnost komunikace. Řeší se to tak, že jednou za čas tam zajede úředník a vybere to od nich.“ (starosta Ralska)

2.10. Shrnutí plánů domácností ve vztahu k bydlení

Z terénního šetření vyplynulo, že většina stávajících obyvatel (shodně vlastníci i nájemníci bytů) nevidí jako reálné se z Náhlova do budoucna odstěhovat.

Důvody jsou rázu psychologického, ekonomického, i ryze pragmatického a daly by se interpretovat následujícím způsobem:

1. Dalo by se říct, že jedním z důvodů je skutečnost, že většina obyvatel zde žije dlouhodobě, už si zde zvykli, usadili se, jsou nějakým způsobem zapojeni do vztahových sítí v lokalitě – mají tu široké příbuzenstvo, děti kamarády ze školy, znají dobře svoje sousedy a vědí, co od sebe mohou očekávat.
2. Vlastníci bytů si uvědomují, že za svoje byty nezískají prodejem vysoké částky, které by jim umožnily pořídit si bydlení mimo lokalitu.
3. Zadlužení vlastníci bytů mohou očekávat, že o vlastní byt dříve či později přijdou v exekuci. Bude pak záležet na novém vlastníkovi, jak s bytem naloží. Tedy zda zde původní obyvatele ponechá v nájemním vztahu a zda oni budou schopni uloženou výši nájemného hradit. V tuto chvíli volí vyčkávací a oddalovací taktiku.
4. Rodiny, které obývají byt na základě nájemní smlouvy, také většinou nevidí svoji perspektivu v odstěhování se mimo lokalitu – bydlení na sídlišti Ploužnice pro ně není podle jejich vyjádření lákavé – byty jsou tam prostorově menší a ve výsledku finančně nákladnější (především díky nutnosti platit za služby – vyšší cena za vodné a stočné, úklid společných prostor v domech atp.). Podle vlastních slov se obávají také sídlištní anonymity a omezení svobody kvůli větší koncentraci obyvatel na menším prostoru.
5. Vzhledem k dluhům některých obyvatel na platbách za odvoz odpadu městu Ralsku není ani

reálné, že by město Ralsko obyvatelům Náhlova bydlení v městských bytech na Plouznici nabízelo. K získání bydlení od města Ralsko je také vyžadováno stálé zaměstnání, což by představovalo pro obyvatele Náhlova také zjevnou překážku.

6. Přestěhování se např. k příbuzným do jiných měst je pro obyvatele lokality také neperspektivní - vzhledem k početnosti domácností by se muselo jednat pouze o dočasné řešení momentálně vzniklé krize, nikoli o trvalé přestěhování.

3. Zmapování motivací a plánů soukromých pronajímatelů týkajících se pronajímání bytů v Náhlově

Rozhovor s majiteli hospodářství v Náhlově a pronajímateli bytů panem Ing. Vladimírem Římsou CSc. a jeho synem Vítem Římsou se uskutečnil dne 2. 7. 2013 na neutrální půdě motorestu Stará Pošta u Zdib u Prahy.

Rozhovor trval dvě hodiny a byl veden podle níže uvedeného scénáře, do kterého jsou odpovědi respondentů přepsány. Nutno říct, že oba respondenti přistupovali k rozhovoru dosti ostražitě a jejich odpovědi byly úsečné, vyhýbavé a co možná nejobecnější. Tazatelka se snažila rozptýlit nedůvěru respondentů a jejich pocit, že jsou podezírání z nekalých praktik k lokalitě, ale majitelé neposkytli dostatek času k podrobnějšímu rozboru svých tvrzení. Na část otázek respondenti odmítli odpovědět s tím, že jsou pro jejich situaci nerelevantní. U těchto otázek tedy odpovědi chybí zcela. Záznam rozhovoru je uveden níže.

Rozhovor se týkal především záměrů s objektem, ve kterém je v současné době na Náhlově provozováno NZDM, plánů na další využití bytů v jejich vlastnictví v lokalitě a účelu, k jakému by případně v lokalitě pořizovali další byty.

Majitelé v rozhovoru opakovaně zdůrazňovali svoje tvrzení, že byty v lokalitě pořizovali za účelem zajistit bydlení pro zaměstnance svého zemědělského statku. Jako svůj primární záměr v lokalitě kladli zemědělské podnikání a snažili se vyvrátit domněnky o spekulacích s byty.

„Chceme tu bytovku obsadit svými zaměstnanci. Potřebujeme 6 zaměstnanců, teď máme 2 důchodce, těm je již přes 70 roků. A ti zaměstnanci musí mít řidičák na traktor. Vlastníme 460 kusů dobytka, 650 ha pastvin, chceme přibrat dalších 150 ha pastvin pro dobytek. A potřebujeme lidi, kteří na tom budou pracovat.“ (otec a syn Římsovi)

Svoji motivaci k nakupování bytů osvětlili velmi emotivně:

„Nechceme, aby to tady skouplil někdo cizí. Chceme tady tu vesnici oživit. Chceme sem dostat kvalifikované zaměstnance – s řidičákem na traktor.“ (otec a syn Římsovi)

Podle vlastních slov se původně snažili bytovku č.p. 127 koupit celou, ale narazili problém s neukončeným dědickým řízením, které blokuje výkon exekuce. Tvrdí, že plánují její celkovou rekonstrukci – nový vodovod, stoupačky, zateplení i střechu. Opravují se nyní tři byty v jiných bytovkách. Za touto bytovkou, která je nejbližší „centru“ (objekt bývalé školky, jehož jsou majiteli a jehož prostory využívá NZDM) chtějí odkoupit zahrádky a společně s „centrem“ je oplotit – navazující areál s vjezdem takto symbolicky oddělit. V „centru“ je jedna bytová jednotka. Celé horní patro v „centru“ si chtějí nechat pro sebe jako „klubovnu pro honitbu“. Jsou zde čtyři místnosti - kuchyňka, společenská místnost, dvě ložnice. Druhé křídlo slouží k uskladnění strojů.

K systému obsazování bytů v lokalitě se vyjádřili tímto způsobem:

„Při ubytovávání upřednostníme zaměstnance na statek. Zbytek nám je jedno, kdo tam bude.“ (otec

a syn Římsovi)

Z Náhlova v tuto chvíli podle vlastních slov zaměstnávají 3 osoby – jeden (ukrajinské státní příslušnosti), bydlí ve služebním bytě v objektu „centra“, kde sídlí NZDM, další pro ně od 1. 7. 2013 pracuje jako OSVČ s tím, že „do konce roku si musí udělat řidičák na traktor“; dále sezónně pro ně brigádně pracuje jeden důchodce z Náhlova. Brigádně zaměstnávají další dva důchodce z Osečné, kteří původně bydleli na Náhlově a pracovali na statku.

V pohotovosti musí být pracovníci u zvířat 24 hodin denně. Ale když tu bydlí, mohou jít průběžně domů.“ (otec a syn Římsovi)

V bytech, které pronajímají, jsou podle nich problémy - „*stále zacpané odpady.*“ O správu bytů se starají jejich zaměstnanci, když nejsou využiti práci na statku.

Nepopírají ani existenci protislužeb – za práci mají zaměstnanci možnost nabrat si v jejich lesích dřevo na topení atp. Uvědomují si, že budou muset lidem do budoucna za práci víc zaplatit – nyní prý bere OSVČ cca 20 tisíc měsíčně hrubého. Jedná se o úkolovou mzdu.

Do své správy v tuto chvíli vzali také vodovod na Náhlově. Vodovod formálně vlastní jeden důchodce, který však často neplatil elektřinu a voda lidem na Náhlově netekla.

„Kvůli chovu zvířat si ty výpadky nemůžem dovolit. Vodovod teď provozujeme sami, od lidí v bytovkách vybírá platby jedna paní a zbytek doplácíme my.“ (otec a syn Římsovi)

Záznam celého rozhovoru:

1. Kolik v lokalitě vlastníte bytových domů a kolik bytů, a které to jsou?

„V katastru Náhlova vlastníme polnosti a statek – kravín, a to od roku 2002. Byty jsme kupovali nejprve od našich bývalých zaměstnanců, kteří se přestěhovali do Osečné, a to za cenu 200 tisíc. Nejnižší částka, za kterou jsme pořídili byt, bylo 90 tisíc, jednalo se o byt v exekuci. V Náhlově vlastníme celkem 8 bytů. Z toho 5 bytů jsme koupili v exekuci, 2 od zaměstnanců našeho statku – jednalo se o důchodce, kteří se z Náhlova odstěhovali do Osečné (tyto byty jsme kupovali jako prázdné) a 1 byt nám nabídli k odprodeji místní obyvatelé. Nejprve jsme koupili ty prázdné byty, byty s nájemníky, což byli jejich dřívější vlastníci, máme až od loňského podzimu.“

„Byty pořizujeme kvůli tomu, jelikož potřebujeme zajistit ubytování pro cca 6 našich vlastních zaměstnanců. Pronajímání bytů pro nás není zdrojem zisku, spíše přítěží.“

Aktuálně obsazených:

„2 byty – každý v jiné bytovce.“

Aktuálně volných:

„6 bytů – z toho 4 v jedné bytovce.“

2. Vlastníte také nějaké bytové domy/byty v jiných městech?

„Žádné, které bychom pronajímali – pouze svoje domy, ve kterých sami bydlíme.“

3. Odkdy tento dům / tyto domy / byty vlastníte?

„Byty jsme kupovali postupně, první cca před 2 lety.“

4. O kolikapokojové byty se jedná a jak jsou zhruba velké?

„3 + 1, vel. 75 m² a 2 + 1 vel. 55 m²“

5. Jedná se o byty standardní kvality, nebo jsou některé z nich tzv. se sníženou kvalitou?

„Všechny byty jsou standardně vybaveny (WC, koupelny v bytě), topení je lokální na tuhá paliva, elektrické bojlerky jsou na ohřev teplé vody.“

6. Stav domu

a. V jakém stavu byl dům/byt v době, kdy jste ho kupoval?

„Stejný stav, v jakém jsou v současnosti.“

b. Prováděl jste nějaké zásadnější úpravy či rekonstrukce?

„Jeden byt je vymalován, je v něm vyměněna okna, podlahy. Jeden byt v bytovce, kde vlastníme celkem 5 bytů, patří majiteli, který je nedohledatelný – blokuje odkup celé bytovky a její rekonstrukci.“

c. Chystáte se je provádět?

„Chceme opravit celou bytovku, ale je to dáno dohodou s majitelem posledního bytu.“

7. Skladba obyvatel v domě / domech / bytech

a. Byly byty, když jste dům/byty kupoval plně obsazeny? Kdo tam bydlel?

„Byly obsazené z 1/2 - někteří na Náhlově zůstali, někteří odešli z vlastní vůle.“

b. Proměňovala se skladba obyvatel domu / domů / bytů?

„Ne, obyvatelé se pouze přesouvali mezi různými byty v rámci Náhlova – stěhovali se do lepšího.“

c. Jaké byly důvody odchodu původních nájemníků / vlastníků?

„Dva byty byly důchodců, kteří se odstěhovali do Osečné (k příbuzným), jedni nájemníci odešli do Ml. Boleslavi (bez zaplacení nájmu), jedna rodina se odstěhovala na Ploužnici.“

d. Když se Vám uvolní byt, jací zájemci se Vám nejčastěji hlásí? Jde především o lidi z města, nebo převažují ti odjinud? Kolik zájemců se Vám v průměru hlásí?

„Byty k pronájmu nenabízíme. Byty v první bytovce chceme opravit pro vlastní zaměstnance (statek).“

e. Jak volný byt nabízíte? Prostřednictvím realitní kanceláře, vlastní inzerce, nebo spoléháte na to, že si to lidé mezi sebou řeknou?

„V obsazených bytech bydlí jejich původní majitelé - nyní nájemníci.“

- f. Jaké bývají Vaše nejčastější důvody odmítnutí nějakého zájemce?

„Nechceme byty pronajímat na volném trhu, chceme je mít pro vlastní zaměstnance.“

- g. Zjišťujete si něco o minulosti zájemců o byt (reference od předchozího vlastníka bytu, u něhož bydleli)?

„Byty nikde veřejně k pronájmu neinzerujeme.“

- h. Je pro Vás zásadní problém, pokud zjistíte, že zájemce z předchozího bytu odešel kvůli výpovědi pro neplacení nájemného či jiné porušování nájemní smlouvy?
- i. Stává se Vám naopak, že když zájemce dům (a jeho obyvatele) vidí, že nabídku odmítne?
- j. Umožňujete nájemníkům, aby si u vás zřídili trvalé bydliště?

„Ano, nájemníci zde mají hlášeno trvalé bydliště.“

- k. Plánujete do budoucna nějak výrazněji změnit skladbu nájemníků?

„Stávající obyvatelé zůstanou, plánujeme pouze rozšířit skladbu obyvatel – naši zaměstnanci dostanou byt k práci.“

8. Podmínky nájemního vztahu

- a. Požadujete při sjednávání nájemní smlouvy, aby nájemce složil na Váš účet kauci? V jaké výši?

„Ne, na kauci by nájemníci neměli finance.“

- b. Na jak dlouhou dobu zpravidla uzavíráte smlouvu? Bylo tomu tak vždycky, nebo jste postupem času dospěl ke změně?

„Dáváme smlouvy na 3 měsíce – byty pronajímáme teprve prvním rokem. V lokalitě se pohybujeme každý den. Kdyby byly problémy s placením a nájemníci se nechtěli odstěhovat po vypršení nájemní smlouvy, můžeme jim třeba vypnout elektřinu, vodu atd. (smích)“

- c. Za kolik byty pronajímáte a jak je nájemné vypočítáváno?

„Cena nájemného se pohybuje tak, jak je v lokalitě obvyklé. Elektroměry jsou psány na nás jako na pronajímatele – nájemníci mají u elektráren dluhy.“

- d. Kdy jste naposledy přistoupil ke zvyšování ceny? Plánujete další zvyšování?

„Od začátku máme ceny stejné.“

- e. Jakým způsobem vybíráte nájemné? V hotovosti - osobně/přes prostředníka, nebo upřednostňujete placení složenkou či posílání na účet?

„Ve smlouvě jsou umožněny oba způsoby plateb – v hotovosti i na účet.“

- f. K jakému datu Vám nájemníci musí platit? Vycházíte jim vstříc, když dostávají dávky na bydlení později?

9. Problémy s neplacením nájemného

- a. Vyskytují se u Vašich nájemníků výpadky v placení nájemného (popř. služeb spojených s užíváním bytu)?

„Datum plateb se nedodrhuje, ve smlouvě je napsáno k 15. dni v měsíci. Nájemníci platí většinou na konci měsíce na stávající měsíc – platí únosně. Zpoždění 14 dní tolerujeme. Vodu nebudeme vyúčtovávat, za elektřinu jim ukážeme čtvrtletní výpis. Hlídáme spotřeby, zálohy jsou nastaveny úměrně spotřebám, je to mírně nadhodnoceno.“

- U kolika?

„Byty pronajímáme teprve prvním rokem, teď máme jenom dvě rodiny v nájmu. Na nájemném ti stávající nájemníci nedluží a na službách to uvidíme teprve podle vyúčtování.“

- Jaký je celková výše dluhu současných nájemníků?

„Až na ty, co zmizeli bez zaplacení posledního nájmu, v současnosti nikdo na nájemném dluh nemá.“

- Jak vysoký je nejvyšší dlužná částka?

- Kolik dluží v průměru?

- b. Jak řešíte neplatičství?

- c. Kdy problém začínáte řešit, hned po prvním nezaplaceném nájmu?

- d. Účtujete v případě zpoždění penále?

- e. Sestavujete dlužníkům splátkové kalendáře?

- f. Daří se Vám problém účinně zvládat? Co se Vám osvědčilo?

- g. Využíváte institut zvláštního příjemce dávek na bydlení?

„Minulý rok nám chodily platby na účet z ÚP – tedy ve dvou případech.“

- Pokud ano: Od kdy? V kolika případech? Jaké jsou Vaše zkušenosti s tímto nástrojem?

- Pokud ne: Proč ne? Víte vůbec o této možnosti předcházení zadlužení?

- h. Vypověděl jste někdy smlouvu z důvodu neplacení nájemného? V kolika případech to bylo? Tušíte, kam potom Vaši bývalí nájemníci šli, zda zůstali ve městě, nebo ne?

„Nikoli - ti, co neplatili, sami zmizeli. Nechali dluh na nájmu za jeden měsíc.“

10. Další problémy ve vztahu s nájemníky

- a. Měl jste ještě nějaké jiné problémy ve vztahu s Vašimi nájemníky kromě neplacení nájemného?

- Poškozování bytů

„Tendence zpočátku. Ale z prázdných bytů nic nezmizí. V lokalitě se každodenně pohybujeme.“

- Narušování soužití

- Neplacení energie

- Mají jednotlivé byty vlastní „hodiny“ (měřiče)?

„Byty mají elektroměry, vodu platí nájemníci paušálem.“

- Je elektřina či plyn psaná na nájemníky?

„Nikoli, je psána na majitele bytů.“

- Černé odběry energie

- Nehlášené dlouhodobé návštěvy

„Všechno se tady rychle proflákne. Lidé tu nejsou komunita, pomlouvají se a odrbávají se navzájem. Třeba za odvoz do Osečné si mezi sebou účtují 100 Kč“.

- b. U kolika nájemníků se takové problémy vyskytly?

- c. Jak jste tyto problémy řešil?

- Nechával jste někdy odpojit elektřinu (vodu či plyn)?

„Pouze v prázdných bytech.“

11. Spolupráce s městem a dalšími subjekty

- a. Spolupracoval jste nějak se sociálním odborem (s terénními pracovníky či oddělením pomoci v hmotné nouzi, než od nového roku přešlo na Úřad práce)?

„Komunikujeme převážně se starostou Ralska – cca každých 14 dní. Témata: údržba komunikací v zimě (traktor – odhrnování sněhu), hranice pozemku, valník na odpad (černé skládky – cca 1x ročně), opravy, provoz vodovodu.“

- Jak často asi?

- A čeho se to týká?

- Je to vždycky z iniciativy druhé strany, nebo jste taky někdy kontaktoval vy je?

„Oboustranný kontakt.“

- b. Spolupracujete nějak s úřadem práce, který v současnosti vyplácí obě dávky na bydlení?

„Na začátku, odkdy jsme ubytovávali.“

- c. Setkáváte se někdy s kritikou za to, jaké klientele pronajímáte byty?

„Zůstali zde původní obyvatelé.“

- d. Jak na takovou kritiku reagujete?

12. Budoucí plány

- A) Plánujete nějaké zásadnější opravy domů v lokalitě? Jaké konkrétně a v jakém časovém horizontu?

„Chceme opravit celou bytovku – záleží to na dohodě s vlastníkem posledního bytu – údajně v Anglii aktuálně, v ČR je nedohledatelný. Naším cílem je vytvořit ubytování pro zaměstnance statku.“

- B) Plánujete v lokalitě v budoucnu vlastnit další domy/byty, nebo počítáte spíše s jejich prodejem?

„Chceme odkoupit maximálně další 2 byty v bytovce, kde již v tuto chvíli 2 byty vlastníme.“

- C) V souvislosti s opravami domů/bytů – chystáte se změnit skladbu nájemníků?

„Chceme tu skladbu rozšířit – nechat stávající obyvatele a přibrat ty, kdo budou pracovat na statku.“

- D) Uvítal byste v lokalitě nějakého zástupce z řad nájemníků pro jednání s Vámi? Podporoval byste vznik např. domovních orgánů, funkce domovníků v jednotlivých domech atp.?

K této otázce se majitel nevyjádřil.

4. **Hlavní charakteristiky, potřeby a problémy rodin v lokalitě Náhlov**

Z terénního šetření se jako hlavní problémy lokality ukázaly být následující skutečnosti:

1) Prostorová izolovanost lokality v kombinaci s chudým obyvatelstvem a chybějící občanskou vybaveností

Umístění osady uprostřed lesů s omezenou nebo nefunkční infrastrukturou v kombinaci s vysokou koncentrací nízkopříjmového a často vysoce zadluženého obyvatelstva v nejistém postavení vůči potenciálním zaměstnavatelům i majitelům bytového fondu tvoří hlavní jádro problému lokality. Hrozí, že dění v osadě se stane vůči vnějšímu světu uzavřené a nečitelné, budou zde platit interní pravidla na hraně zákona a obyvatelé budou vydáni na milost a nemilost autoritě místních „vládců“ – poskytovatelů rychlých půjček, neférových zaměstnavatelů a majitelů bytů.

Jako možné východisko se nabízí udržet spojení s okolním světem prostřednictvím fungujících autobusových linek do okolních vesnic a měst – pro dojíždění dětí do škol (Osečná, Český Dub, Liberec) a dospělých za prací, na úřady a na nákupy (Český Dub, Mimoň, Stráž pod Ralskem), dále poskytovat obyvatelům lokality možnost práce pro město Ralsko a Osečná, zajistit dostatečnou nabídku volnočasových aktivit pro děti a mládež a dlouhodobě zde realizovat síť sociálních,

poradenských a vzdělávacích služeb zaměřených cíleně na jednotlivé věkové a zájmové skupiny obyvatel (rodiny s dětmi, dospívající mládež, senioři).

2) Nízká kvalifikovanost obyvatel lokality v kombinaci s nedostatkem pracovních příležitostí v regionu

Velké množství obyvatel Náhlova je v tuto chvíli bez prakticky uplatnitelné kvalifikace a fakticky dlouhodobě nezaměstnaných. Jednou z mála příležitostí, jak si udržet pracovní návyky, je pro ně možnost získat zaměstnání alespoň formou VPP přímo pro město Ralsko a také pro město Osečná, což se u obyvatel lokality v minulosti velmi osvědčilo. Tato podpora pracovního uplatnění obyvatel lokality se jeví být klíčovou a bylo by záhodno, aby ve spolupráci s ÚP Mimoň zaměstnávání obyvatel na práce pro města Ralsko i Osečná (údržba zeleně, městské lesy atp.) i nadále pokračovalo.

Do budoucna bude vhodné vymyslet zapojení obyvatel Náhlova i do dalších stupňů prostupného zaměstnávání a do systému cílených rekvalifikací ve spolupráci s vytipovanými zaměstnavateli v regionu.

3) Nízká kvalita bydlení v nepoměru k výši nákladů na bydlení

Ačkoli díky pobírání příspěvků na bydlení nepovažuje většina obyvatel výši nájemného v lokalitě za neúnosnou, v poměru ke kvalitě bydlení a umístění lokality je cena přemrštěná a nahrává spekulaci s byty v lokalitě. Jelikož město Ralsko není přímým vlastníkem žádného z bytů a nemá tedy vliv na regulaci ceny nájemného, nezbyvá, než vyvíjet tlak na majitele bytů, aby kvalitu bydlení zvýšili prováděním nezbytných oprav v bytech i ve společných prostorách domů a aby došlo minimálně k revizi stavu vodovodu a kanalizace a co možná nejdříve také k jejich opravě.

Terénní šetření dále ukázalo, že obyvatelé lokality nejsou v tuto chvíli připraveni na život ve standardním bydlení (ochota platit za služby, úklid společných prostor, odvoz odpadů, respektovat formalizovaná pravidla chování v domě atp.), bylo by však možné do budoucna vytipovat a motivovat konkrétní rodiny, zařadit je do systému prostupného bydlení a umístit je do tréninkových bytů, kde by jim sociální pracovníci pomáhali například lépe hospodařit s příjmy a vhodně využívat dávky SSP, určené na bydlení.

To ale předpokládá vytvoření systému prostupného bydlení jako takového, sestavení písemných pravidel a vyčlenění bytových jednotek z bytového fondu města Ralsko, což je další úkol pro lokální partnerství do budoucna.

4) Vysoká zadluženost obyvatel lokality

Až na několik světlých výjimek je společnou charakteristikou obyvatel Náhlova vysoká míra zadluženosti. V důsledku dluhů z minulosti je pro mnoho obyvatel velmi reálná hrozba ztráty vlastního bydlení v exekuci a tím ještě vyšší destabilizace jejich současné nejisté sociální situace. Jako možné řešení se nabízí spolupráce se službou terénní sociální práce, která je v lokalitách poskytována, dluhové poradenství a do budoucna především prevence a osvěta formou individuální i skupinové sociální práce, která by měla být v lokalitě v rámci poskytovaných služeb sociální prevence realizována.

5) Předčasné ukončování školní docházky mládeže

V tuto chvíli v lokalitě chybí systematická podpora dalšího vzdělávání dětí a mládeže po ukončení základní školy. Dojíždění dětí do vzdálených středních škol a učilišť je pro rodiny finančně nákladné, cenově nedostupné je často i umístění dítěte na internátu v místě studia. Nefunguje také spolupráce a komunikace mezi rodiči a školou. Do budoucna je proto důležité zaměřit se na individuální podporu dalšího studia dětí z lokality formou cílených stipendií a osvětu u rodičů, aby hodnotu vzdělání pro úspěšnost svých dětí v pracovním životě nepodceňovali.

6) Nedostatek smysluplného vyžití pro mládež a chybějící cílené individuální poradenství dospívající mládeži v lokalitě

Problémy s nudící se mládeží byly v rámci terénního šetření obyvateli lokality často zmiňovány jako příčina mnohých sousedských sporů a vandalismu v lokalitě. V rámci prevence sociálně patologických jevů bude tedy do budoucna potřeba zajistit kvalitní fungování NZDM v lokalitě nebo v jejím dosahu, zvýšit profesionalitu práce s mládeží ve věku 15+ v souladu se standardy poskytování této služby, tedy především zvýšit podíl individuální práce s klienty zařízení a realizovat zde také prvky kariérního poradenství pro mládež, simulační hry na reálný život atp.

5. Popis možností komunitního rozvoje lokality

5.1. Šance na založení domovních orgánů

Co se týče perspektivy založení domovních orgánů v nájemních domech, nejeví se podle rozhovorů jako příliš reálná. Z důvodů, které bych rozdělila na dvě skupiny – důvody na straně nájemníků a důvody na straně majitelů - bych uvedla tyto:

1) Nájemníci se podle všeho nechtějí nechat svazovat regulemi, případně se podřizovat diktátu souseda v pozici domovníka. Domovník, jako jeden z obyvatel lokality, by měl pravděpodobně problém s autoritou, pokud by od ostatních obyvatel domu vyžadoval plnění sjednaných pravidel. Svoji pozici si každý vyjednává s majitelem na přímo, individuálně a vidí v tom něco jako otázku vlastní cti, hrdosti a osobního vztahu, do kterého si nechce nechat zvnějšku zasahovat

2) Počet obyvatel jednotlivých bytů je relativně malý, jedná se vždy maximálně o 6 rodin, většinou však méně, což příliš nenahrává formalizování vztahů. Navíc se často jedná o příbuzné, nebo naopak komplikované vztahové propletence- například bývalé partnery, mezi kterými je složitá komunikace, což by opět komplikovalo ustavení a dohled nad dodržováním formalizovaných domovních pravidel.

3) Dva majoritní majitelé bytů v lokalitě nemají podle dostupných informací zájem vznik domovních orgánů podporovat, neboť sami se o svůj majetek valně nestarají. Majitel p. Materna s obyvateli o nutných opravách nekomunikuje a pro p. Římsu zjevně obyvatelé lokality nejsou rovnocennými partnery pro vyjednávání. Z rozhovorů vyplývalo, že s nimi jedná z pozice silnějšího stylem – ber, nebo nechej tak - jelikož si je dobře vědom svojí převahy a naopak tíživé sociální situace, ve které se jeho nájemníci nacházejí.

4) Problém je také v tom, že vlastnictví bytů je značně roztržštěné, dílčích majitelů jednotlivých bytů je velký počet a nějaký společný postup všech nájemníků vůči každému z nich je tedy těžko představitelný.

5.2. Šance na ustavení společenství vlastníků v lokalitě

Sami vlastníci bytů žijící v lokalitě, nemají podle vlastních slov zájem založit společenství vlastníků, přičemž jako hlavní argument uvádí to, že nemají finance, aby například pravidelně přispívali do fondu oprav. Opravy se řeší ad hoc až v případě vzniklé potřeby.

V tomto směru zde vzniká možný prostor pro lokální partnerství – vytipovat vhodného komunitního organizátora, který by byl schopen obyvatele přesvědčit, aby se o společné prostory domů začali systematictěji starat, případně vyjednávat s majiteli bytů v lokalitě, aby v tomto směru nezaháleli.

5.3. Možnosti participace obyvatel na rozvoji lokality

Jedním z potenciálních ohnisek, kolem kterého by se mohl do budoucna organizovat komunitní život v lokalitě, by se mohlo stát NZDM. V minulosti bylo v lokalitě provozováno spíše jako komunitní centrum pro všechny obyvatele lokality, než jako standardizovaná sociální služba pro specifickou věkovou skupinu. V tomto smyslu by mohli budoucí realizátoři služby NZDM na tuto praxi navázat a pokračovat v rámci fakultativních činností NZDM v organizování komunitních akcí, do kterých by se zapojil co možná největší počet obyvatel lokality, rodiče společně s dětmi atd.

Jako možná aktivita se nabízí např. společné komunitní úklidy lokality, zkrášlovací akce společných prostor v domech a jejich okolí, taneční a hudební workshopy.

V budoucnu by se komunita obyvatel lokality mohla tmelit např. při budování fotbalového hřiště a posezení u něj a následně např. v rámci fotbalových zápasů na hřišti, opékaček, grilovaček atd.

Trochu kontraproduktivně v tomto smyslu působí to, že v lokalitě je na údržbu zeleně a úklid mezi bytovkami zaměstnána profesionální četa, takže ostatní obyvatelé v tomto směru zpohodlněli a zvykli si, že se o údržbu veřejných prostranství nemusejí sami starat.

Zde bude tedy nutné vymyslet vhodný motivační systém, jak obyvatele aktivizovat a zapojit.

Během rozhovorů obyvatelé lokality zmiňovali také zájem o odkoupení zahrádek v okolí domů, které již v současnosti nějakým způsobem využívají. Zde se také skrývá velký potenciál budoucího rozvoje lokality a příležitost ke zkvalitnění života obyvatel a nelze než doporučit obci Ralsko, aby o odkoupení zahrádek s majitelem pozemků jednala a nabídla je obyvatelům k odprodeji za přijatelnou cenu.

Jedním z možných komunikačních „kanálů“ a prostředníků mezi obyvateli lokality a politickými představiteli obce by do budoucna mohl být jeden z obyvatelů domu č.p. 126, neromské etnicity. V této chvíli je zastupitelem v Ralsku a podle vlastních slov se zde snaží hájit zájmy Náhlova a zvýšit povědomí o potížích místních obyvatel. V současnosti již funguje jako neformální autorita především pro příchozí z vnějšku - lidé, co se o situaci na Náhlově zajímají, za ním chodí jako za znalcem místních poměrů, představuje jakéhosi prostředníka mezi místními a vnějším světem.

V tomto duchu hodnotí jeho roli i starosta Ralska:

„Z Náhlova je jeden náš zastupitel – přenáší problémy na obec.“ (starosta Ralska)

Jeho záběr je ale pochopitelně omezený a nepokrývá spektrum zájmů všech obyvatel lokality.

V lokalitě je také reálný potenciál romských aktérů, kteří jsou schopni komunikovat svoje problémy a představy o možnostech zlepšení života v lokalitě navenek, což se ukázalo v rozhovorech v rámci terénního šetření.

Jako velmi užitečný se jeví plán představitelů obce pořádat na Náhlově pravidelná setkání s obyvateli a minimálně cca jednou za ¼ roku s nimi o jejich potřebách a problémech mluvit přímo v lokalitě.

5.4. Bariéry rozvoje lokality

Jelikož městu Ralsko nic z bytového fondu v lokalitě nepatří a nemá tedy žádný vliv na výši nájmu v lokalitě a podle všeho neplánuje byty zpětně odkoupit a provozovat je formou sociálního bydlení,

nezbývá z jeho strany jiná možnost, než se snažit zlepšit kvalitu bydlení v lokalitě alespoň zkvalitněním občanské vybavenosti - vyžití pro děti a mládež, dopravní spojení s okolním světem, sociální služby - a tlakem na majitele, aby se o svůj majetek starali a nenechávali jej dále chátrat.

Rétorika vedoucích představitelů obce se vůči Náhlovu v současnosti nese v následujícím tónu:

„Je to malý Bronx (smích). Ale ta odlehlost je skutečná. Všechno se směřuje do Osečné – ale hranice okresu těžko měnit – Osečná už je okres Liberec, zatímco Ralsko okres Česká Lípa. Ale město se snaží i pro ně dělat, aby se necítili odstrčení. Z vlastního rozpočtu tady stavíme hřiště, dotace budou na vybavení. A posezení u hřiště pro dospělé, budou to dělat VPP. Je tu pracovní četa, která tady udržuje pořádek a bude tu i příští rok.“ (starosta Ralska)

Nejvýznamnějším aktérem, od kterého se bude odvíjet budoucnost Náhlova (vzhledem k vlastnictví pozemků, bytů i zemědělského statku v Náhlově), však zjevně zůstává Ing. Vladimír Římsa.

Zde bude záležet především na podpoře ze strany představitelů obce, aby vůči němu jako pronajímateli a neformálnímu zaměstnavateli nebyli obyvatelé lokality v závislém postavení.

6. Přílohy specifické studie

6.1. Scénář rozhovoru s obyvateli SVL

1) Hlavní problémy lokality z pohledu obyvatel, hodnocení činnosti institucí v řešení těchto problémů

- Jak se vám zde žije? Co vás nejvíc trápí? Co by se dalo zlepšit? Co je pro to třeba udělat? Co je podle vás největší překážka?
- Co byste chtěli změnit? Co by vám pomohlo – ze strany města, státu, NNO?
- Co vám zde nejvíce chybí?
- Využíváte nabízených služeb TSP, dochází děti do komunitního centra?

2) Bydlení

- Jste zde přihlášení k trvalému bydlišti? Pokud ne, jaké jsou důvody? Umožňuje to majitel?
- Stav bytů – je podle vás úroveň bydlení přiměřená ceně?
- Jakým způsobem majitel vybírá nájmy? Zasíláte je složenkou na jeho účet? Vybírá nájmy osobně? K jakému datu?
- Je pro vás výše nájmu dostupná?
- V případě dluhu na bydlení - po jaké době a jak majitel vzniklý dluh řeší? – Umožňuje splátkový kalendář, nebo je využíván institut zvláštního příjemce? (dávky na bydlení zasílány přímo na účet majitele?)
- Funguje zde nějaký systém odpracovávání dluhů? Jak?

- Hrozí vám vystěhování z důvodů exekučního nařízení? Pokud ano, jak je budete řešit?

3) Zaměstnání

- Jak a kam odsud děti docházejí do školy, lidé do zaměstnání?
- Pracuje někdo na zdejší farmě? Jedná se o zaměstnání na klasickou pracovní smlouvu, nebo o příležitostné přivýdělky, sezónní práce? Jaká je výše odměny?
- Kde jste pracoval během posledních 3 let? (typ, platové podmínky, smluvní)

4) Rodina, děti, volný čas, vzdělávání

- Kam odsud chodí děti do MŠ? Kam na ZŠ? Pokračují dále ve studiu na SOU? Kde? Dokončí školu? Jak hodnotíte přístup škol v okolí? Jsou otevřené, přístupné Vaším potřebám, ochotny přijímat děti z Náhlova?
- Máte obavy z hrozící ztráty bydlení ve vztahu k dětem? Jak hodnotíte činnost OSPODu?
- Kam se zde dá jít? Jak trávíte volný čas – dospělí, mládež, děti?
- Jak odsud dojíždějí děti do školy, na kroužky? (vyhovující autobusové spojení?, vypomáhají si sousedé?)

5) Hospodaření domácnosti – příjmy, výdaje, míra zadlužení

- Způsob obživy domácnosti – vývoj za posledních 10 let (kolik let na ÚP, kolik let na rodičovské, ID apod.)
- Co nakupujete a kde? Za co vydáváte nejvíce peněz?
- Jste schopni vyjít se současnými příjmy? Využíváte nějaké alternativní zdroje obživy? (např. sběr lesních plodů? - bříza, borůvky, houby?)

6) Komunitní život, kvalita sousedských vztahů

- Rozumíte si se sousedy? Jsou zde dobré sousedské vztahy? Vypomáháte si mezi sebou navzájem?
- Máte zde příbuzné? Kde žijí vaši další příbuzní, širší rodina?
- Je zde někdo, s kým nemluvíte, s kým se nestýkáte, ke komu nechodíte na kafe?
- Máte přátele mezi majoritou? Jak jsou na tom příjmově, mají práci?

7) Zájem o služby, jejich využívání

- Fungují zde nějaké sociální služby, o kterých víte? (od obce Ralsko, NNO)
- Využíváte jejich nabídku? Spolupracujete s někým? Jak jste se spoluprací spokojeni? (se službami i jednotlivými pracovníky)

- Co by vám ještě pomohlo, co byste potřebovali?
- Jak hodnotíte snahu obce Ralsko, Osečná pomoci Náhlovu a kvalitě života lidí v Náhlově?
- Vnímáte nějaké bezpečnostní problémy zde, je zde bezpečno pro děti? Důvěřujete policii?

8) Migrace – sem i odsud, mobilita prostorová i sociální, plány do budoucnosti

- Máte automobil? Jak často a k čemu jej využíváte? Vozíte se navzájem?
- Chcete zde zůstat, nebo odsud odejít, přestěhovat se jinam? Kam byste se chtěli stěhovat? Nabízí např. město Ralsko jiné možnosti bydlení?
- Jaká je Vaše představa lepšího života? Vyvíjíte snahu se odsud odstěhovat? Jste zde spokojeni, nebo byste raději žili jinde?

6.2. Popis jednotlivých domácností

Níže uvádím stručný popis všech domácností SVL v Náhlově, které byly v době terénního šetření v lokalitě přítomny.

Rodina č. 1 (romská) – 5 osob

V rodině 4 děti: dcera 3,5 roku (do školky nechodí), dcera 8 měsíců, syn 13 let (ZŠ Osečná), dcera 12 let (ZŠ Osečná).

Matka (31 let): samoživitelka na RD.

Bydlení: nájemní (Římsa) – čerpán PNB i DNB.

Doporučení: Matku směřovat k zápisu dcery do MŠ v Osečné, tento školní rok na zápisu nebyla. V rodině realizovat službu SAS – podpořit školní přípravu starších dětí, spolupracovat s asistentkou ZŠ Osečná (doučování?). Potenciálně realizovat služby kariérového poradenství. Starší děti zapojit do NZDM.

Rodina č. 2 (romská) – 6 osob

Dcera 6 let (má odklad ZŠ, nenavštěvuje MŠ - byla tam přihlášená, ale týden ve školce brečela, tak ji matka vzala zpátky domů – podpořit matku, aby v náviku odloučení dcery od matky vytrvala), syn 4 roky („doma s maminkou“ a nosí přes den dudlík), dcera 1 rok („doma s maminkou“).

V rodině další syn ve věku 13 let (ZŠ Osečná).

Otec dětí (39 let) zaměstnán (VPP Osečná), matka (33 let) nedokončila SOU a od té doby je nepřetržitě doma s dětmi.

Bydlení: vlastníci bytu. Vlastní další byt v lokalitě, který pronajímají.

Doporučení: Podpořit matku v nabytí důvěry k předškolnímu vzdělávání v MŠ, doprovodit k zápisu příští rok – nízká sebedůvěra matky, zřejmý ostych z institucí. V rodině realizovat službu SAS (zakázky asistence, vzdělávání dětí atd.). Nejstaršího syna zapojit do NZDM.

Rodina č. 3 (romská) – 7 osob

Syn 5 let (chodí do MŠ Osečná), dcera 7 let (chodí do MŠ Osečná – „vrácena“ ze ZŠ Osečná do MŠ, kam předtím nechodila).

V rodině další tři děti: syn 13 let (MŠ Osečná), syn 10 let (ZŠ Osečná), dcera 12 let (speciální ZŠ Č. Dub – sluchové postižení).

Otec dětí (32 let) zaměstnán (VPP Osečná), matka (34 let) byla 14 let na mateřské, nyní na ÚP.

Bydlení: Odkupují si byt v měsíčních splátkách od dražební společnosti – budoucí vlastníci bytu.

Doporučení: V rodině realizovat službu SAS – nácvik domácí přípravy dětí na školu společně s matkou, kariérové poradenství, doučování školních dětí. Starší děti zapojit do NZDM.

Rodina č. 4 (romská) – 5 osob

V rodině 3 školní děti: 9, 13 a 14 let (všechny ZŠ Osečná).

Otec dětí (34 let) zaměstnán (MěÚ Kuřivody), matka (37 let) pobírá rentu (za nemoc z povolání) – ale musí být v evidenci ÚP.

Bydlení: nájemní (Materna).

Doporučení: kariérové poradenství pro starší školní děti, zapojit je do aktivit NZDM.

Rodina č. 5 (romská) – 6 osob

V rodině pouze 1 školní dítě – 16 let (ZŠ Osečná).

Celá rodina na ÚP (5 dospělých osob – 24, 30, 33, 53, 53) – sociálně velmi slabí, bez ukončeného základního vzdělání, zřejmě využívání majitelem na špatně placenou práci.

Bydlení: nájemní (Římsa).

Doporučení: kariérové poradenství pro syna vycházejícího ZŠ, zapojit do NZDM.

Rodina č. 6 (romská) – 3 osoby

Dcera 4 roky (do MŠ nechodí – prý byla v Osečné plná kapacita, chce ji dát do MŠ až na poslední předškolní rok).

Oba dospělí (věk 27 let) zaměstnání (NZDM Náhlov + MěÚ Kuřivody) – dcera se účastní aktivit, organizovaných matkou v centru.

Bydlení: nájemní (jiný soukromý pronajímatel nebydlící v lokalitě).

Doporučení: sociálně schopná rodina, MŠ si zřejmě bude schopna matka pro dceru vyřídít samostatně.

Rodina č. 7 (smíšená) – 6 osob

Syn 5 let (navštěvuje MŠ v Osečné).

V rodině další tři starší děti: dcera 16 let (ZŠ Č. Dub), syn 10 let (ZŠ praktická Č. Dub), syn 8 let (ZŠ Č. Dub).

Oba dospělí (matka dětí – 46 let a její přítel (nerom) – 27 let) pracují na HPP ve firmě HPQ v Českém Dubu.

Bydlení: vlastníci bytu (dle katastru nemovitostí exekuce na byt).

Doporučení: v rodině realizovat kariérové poradenství – podpořit nejstarší dceru ve výběru vhodné SŠ a udržení se na studiích. Případně doučování ostatních školních dětí a řešení exekuce.

Rodina č. 8 (romská) – 6 osob

Dcera 6 let (navštěvuje MŠ Osečná), dvojčata – 2 synové 4 roky (podle matky půjdou do MŠ Osečná příští rok – nyní prý mají plno). V rodině další dcera – 9 let (ZŠ Osečná).

Otec (41 let) zaměstnán (jako OSVČ v truhlárně v Osečné), matka (31 let) by se do zaměstnání ráda vrátila – má několikaletou praxi, nyní jí končí rodičovská dovolená.

Bydlení: nájemní (Materna).

Doporučení: schopná rodina, zapojit děti do volnočasových aktivit, případné vzdělávací potřeby dětí řešit ve spolupráci s asistentkou ZŠ Osečná. Starší dceru zapojit do aktivit NZDM.

Rodina č. 9 (romská) – 3 osoby

Syn 10 let (ZŠ Osečná), dcera 8 let (ZŠ Osečná).

Matka (30 let) samoživitelka, aktuálně se snaží získat práci pro Osečnou na VPP.

Bydlení: nájemní (Materna).

Doporučení: děti zapojit do volnočasových aktivit, NZDM, vzdělávací potřeby dětí konzultovat s asistentkou ZŠ Osečná.

Rodina č. 10 (smíšená) – 6 osob

Vnučka 8 let (ZŠ Osečná), vnuk 15 let (ZŠ Č. Dub), vnuk 18 let (SOU Mělník – opravář zem. Strojů – internátně).

Oba rodiče dětí (matka 36 let, otec – Rom – 40 let) pracují (LUKOV Plast Č. Dub).

Babička (64 let) ve starobním důchodu – velké zadlužení domácnosti (na splátky dluhů padne celý důchod).

Bydlení: vlastníci bytu.

Doporučení: kariérové poradenství, zapojit do činnosti NZDM.

Rodina č. 11 (smíšená) – 4 osoby

Syn 6 let (v září 2013 nastupuje do 1. třídy ZŠ Osečná, navštěvoval MŠ Osečná poslední předškolní rok. Zájem o kroužek keramiky spíše než o fotbal), dcera 10 let (ZŠ praktická Č. Dub – chodila již do přípravného ročníku ZŠ praktické).

Matka dětí (42 let) zaměstnána v HPQ Č. Dub (dojíždí společně autem 4 lidé z lokality). Žije s přítelem (Rom) – zaměstnán ve velkovýkrmně prasat na Náhlově (Česká PIC s.r.o.)

Bydlení: respondentka se soudí o dům, ve kterém bydlí, s původním manželem (dům je však podle katastru nemovitostí v exekuci).

Doporučení: zapojit děti do kroužků, aktivit NZDM.

Rodina č. 12 (smíšená) – 5 osob

Dcera 8 let (ZŠ Osečná), syn 10 let (ZŠ Osečná), syn 14 let (ZŠ Osečná – po škole chce pokračovat na SOU v Liberci – Na Bojišti – automechanik, nebo Kateřinky – truhlář – bude bydlet u otce v Liberci, aby nemusel na internát).

Bydlení: nájemní (3. osoba – majitel bydlí v jiném bytě v lokalitě)

Matka (34 let) zaměstnána v HPQ plast Č. Dub, přítel (41 let) OSVČ pokrývač – nárazová zaměstnání.

Doporučení: kariérové poradenství pro mládež, zapojit do aktivit NZDM.

Rodina č. 13 (smíšená) – 3 osoby

Syn 2 roky. Počítají s umístěním dítěte v MŠ Osečná.

Otec (20 let) zaměstnán (LUKOV Plast Č. Dub), matka (20 let) na MD.

Bydlení: nájemní (vlastník v lokalitě) – měli by odkupovat.

Rodina č. 14 (neromská) – 4 osoby

V rodině 2 malé děti – 3,5 a 4,5 roku.

Matka na MD, otec zaměstnán.

Bydlení: nájemní (majitel bytu mimo lokalitu).

Rodina č. 15 (neromská) – 6 osob

Dcera 2 roky (v září 2013 nastupuje do MŠ Osečná – věku 3 let dosáhne až v listopadu – nebyl problém pro Osečnou).

V rodině další 3 děti: dcera 18 let (studuje v Lomnici nad Popelkou obor cestovní ruch – internátně), dvojčata 14 let (dcery) – ZŠ Osečná.

Oba dospělí (matka dětí 38 let, otec nejmladší dcery 40 let) zaměstnání (HPQ Č. Dub, OSVČ pro Římsu)

Bydlení: vlastníci bytu. V lokalitě vlastní další byt, který pronajímají.

Doporučení: kariérové poradenství, podpora vzdělávání dcer.

Rodina č. 16 (romská) – 2 osoby

Matka ve starobním důchodu (64 let, přivýdělký – úklid v LUKOV Plast Č. Dub).

Vnuk 20 let – zaměstnán LUKOV Plast Č. Dub.

Bydlení: vlastníci bytu.

Rodina č. 17 (romská) – 4 osoby

2 starobní důchodci, v péči 2 vnoučata (matka dětí zemřela) – v 1. a 8. třídě ZŠ Osečná.
Bydlení: vlastníci bytu (exekuce dle katastru nemovitostí).

Rodina č. 18 (romská) – 4 osoby

V rodině 2 děti – 12 a 17 let (chlapci).
Oba rodiče zaměstnaní (2x VPP Osečná).
Bydlení: nájemní (Materna).

Rodina č. 19 (neromská) – 4 osoby

2 děti – syn 15 let, dcera 10 let.
Oba rodiče zaměstnaní (LUKOV Plast Č. Dub).
Bydlení: vlastníci bytu.

Domácnost č. 20 (neromská) – 1 osoba

Osaměle žijící žena (57 let)
Celoživotně zaměstnaná u VLS Mimoň.
Bydlení: vlastník bytu (exekuce dle katastru nemovitostí)

Rodina č. 21 (neromská) – 2 osoby

Neromská rodina (žena 47, muž 66 let) s dospělými dětmi – ty se již odstěhovaly a žijí samostatně mimo lokalitu.
Zaměstnaní přímo v lokalitě (žena velkovýkrmna, muž ve starobním důchodu + přivýdělek u Římsy v kravíně).
Bydlení: vlastníci bytu.

Domácnost č. 22 (neromská) – 2 osoby

Zadlužený nezaměstnaný muž (49 let)
Bydlí společně se synem (19 let) - na studiích SOU Liberec - obor zahradník.
Bydlení: vlastník bytu (exekuce dle katastru nemovitostí)

Domácnost č. 23 (neromská) – 1 osoba

Osaměle žijící seniorka.
Stále v lese (na borůvkách atp.) – těžko k zastižení.
Bydlení: nájemní (Materna)

Domácnost č. 24 (neromská) – 1 osoba

Osaměle žijící senior
Z bytu příliš nevychází, neotvírá, obývá pouze jednu místnost.
Bydlení: vlastník bytu